

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director : DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direc. Contenc. B-uel G-le a Țărei Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat membru Cons. legislativ	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Dr. în Drept din Paris Avocat	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIȚEANU Avocat	C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București
GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat

Secretar de Redacție : E. C. DECUSARA, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris : EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case Com. și Autorit. 800 lei
" Avocați 500 "
" Magistrați 400 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ

In lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Artelei, 5 și Rahovei, 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

**Din cauza vacanței numărul viitor va
apare cu data de Duminică 24 August cor.**

SUMAR

— *Neprezentarea cekului pentru plată și neobservarea formalităților și termenelor legale, aduce decadența acțiunii cambiale a posesorului contra trăgătorului cekului, numai prin aceasta?* de d-l C. N. Toneanu ;

— *Nulitatea de drept a Jurnalului Consiliului de Miniștri No. 537/28/III/1924, de d-l avocat Dem. N. Theodorescu ;*

Jurisprudență :

— Curtea de Casație s. I : *Zoe Vlahutzi-Slătineanu cu Samoil Spitzer* (Caracterul de ordine publică și de retroactivitate al legilor de excepție în materie de chirii. Aplicațiune cu privire la desființarea legii oficiilor de închiriere. § 20 legea chiriilor din Aprilie 1923) ;

— Casație s. II : *C. Diaconescu cu Ministerul Public* (Dacă e veri-o sancțiune pentru neplata taxei permisului de vânatoare sau a diferenței dintre taxa din vechea și noua lege ?) ;

— Casație s. III : *Inginer I. Niculescu cu Ministerul Comunicațiilor* (Acțiune publică și acțiune disciplinară. Raportul dintre ele. Nu poate fi destituit un funcționar, ci numai suspendat din funcțiune în cazul când pentru același fapt s'a pornit și acțiune publică. Aplicațiune la membrii Corpului tehnici) ;

— Curtea de Apel Craiova s. I : *Bengulescu cu Casa asigurărilor și ocrotirilor sociale din Ministerul Auncii* (Excepțiunile dela principiul că nu pot fi evacuate anumite categorii de instituțiuni. Dacă se pot aplica pe cale de analogie și la alte instituțiuni ? Proprietar care a închiriat un alt imobil după 23 Aprilie 1916 ? Înțelesul expresiunii «un alt imobil». Consecințe. Art. 2 lit. c. legea chiriilor din 1922 și art. 1 § 5 din legea dela 1923), cu o Notă ;

— Curtea de Apel Buc. s. III : *Banca de Credit Român cu Banca de Credit Național* (Societate anonimă. Denumire. Proprietate industrială. În ce condițiuni poate constitui o concurență deloială ? Art. 53 c. com.) ;

— Trib. Bazău : *General Al. Jecu cu Aurel Popescu* (Lege excepțională. Texte susceptibile de soluții contradictorii. Metodă de interpretare. Contract de prăvălie expirat la 6 Mai 1924. Nebeneficiare de ultima prelungire legală. Dacă se bucură de prelungirea transitorie de un an ? Art. 1 și 3 legea chiriilor din 1924), cu o Notă de d-l avocat Jecu ;

— Trib. Epemay (Marne) Despre împrumutul cu clauză : când debitorul va putea, va avea mijloace sau se va înlesni. Termen necert. Lipsa de obligație sub condiție potestativă. Fixarea termenului de plată de către judecători. Art. 1901 c. civ. fr. — 1583 c. civ. rom.), cu o Notă de d-l Profesor D. Alexandrescu.

Bani de plasat cu ipotecă case București sau moșie. Lei 500.000 — 600.000 Adresa : Codreanu, Artelei 5, București.

Neprezentarea cekului pentru plată și neobservarea formalităților și termenelor legale, aduce decadența acțiunii cambiale a posesorului contra trăgătorului cekului, numai prin aceasta ?

Curtea de apel din Galați prin decisiunea sa din 18 Februarie 1924, publicată în *Curierul Judiciar* No. 17 din 1924, pag. 267, decide în mod afirmativ.

Speța judecată de Curtea de apel Galați, era următoarea :

Banca Crisoveloni, din Galați, la 16 Decembrie 1917 emite un cek în valoare de 200 lire sterline, în ordinul lui X, asupra Băncii din Londra Cunuty & Westminster Bank Limited, cek care prin diferite giruri ajunge în primirea lui Simion Kess, din Galați, care prin intermediul Băncii Românești îl trimite la Londra, tocmai la 1924 spre incasare, însă banca din Londra refuză plata sumei, motivul că nu la prezentat la termen.

Simon Kess acționează Banca Crisoveloni și Trib. Covurului o condamnă la plata sumei din cek.

Banca Crisoveloni, face apel, și Curtea din Galați, admite apelul și respinge cererea lui S. Kess. Motivele Curții sunt că art. 368 c. com. rom. — 343 ital. — prevede că posesorul cekului pierde acțiunea contra emitentului dacă suma nu este disponibilă prin faptul trasului, la scadența termenelor prescrise de art. 367 c. com., căci la data scadenței de 15 zile, putea fi plătit, emitentul având proviziunea la Banca din Londra, dacă Kess se prezenta în acel termen. Că față cu acei text, beneficiarul nu mai poate exercita acțiunea cambială în poarta Băncii Crisoveloni, trăgătorul cekului. Și Curtea adaogă, că este evident că dacă refuzul trasului depinde de existența proviziunii, trăgătorul rămâne responsabil pe tot timpul prescripției cambiale, însă e necesar ca dreptul beneficiarului să fi fost conservat cu formele prescrise de lege. Or, zice Curtea, în speță fiind vorba de un cek la vedere, termenul de prezentare și protest este cel indicat de art. 367 c. com., și deoarece art. 366, prevede că sunt aplicabile cekului toate dispozițiunile dela gir, aval, scadență, protest, acțiunea contra emitentului și giranților, privitoare la cambii,

urmează să li se aplice în totul dispozițiunile art. 310, 319 și 326 c. com. Că prescripția în materie de cek, conform art. 949 cod. com. începând din ziua scadenței, este necesar dacă beneficiarul reclamă pe calea acțiunii cambiale, să o intente în decursul celor 5 ani de prescripție și să facă dovada că plata nu a fost efectuată așa cum prevede art. 331 c. com., adică că s'a protestat în termenul legal, altfel cekul s'ar transforma din instrument de plată și lichidare, în instrument de credit și scadența lui n'ar fi de 8 sau 15 zile, ci în orice zi până la finele prescripției de 5 ani, aceasta contrar art. 367 c. com. Deci zice Curtea, nefăcându-se protest pentru neplată, actele prezentate de reclamanț nu pot înlocui protestul conform art. 331 c. com., așa că rămâne bine stabilit, că cekul în litigiu nu este protestat. Așa că reclamantul Kess, neconformându-se dispozițiilor art. 331 și 367 c. com. *sancțiunea prescrisă de art. 368 c. com.*, nu-i poate folosi, nici pretinde că are acțiune contra trăgătorului pentru neplata cekului, căci plata trebuind să se facă în alt loc decât reședința acceptantului și la altă persoană, după dispozițiunea art. 340 c. com., lipsa de plată, nefiind constatată prin protest, a pierdut acțiunea cambială, nu numai contra giranților dar și contra emitentului, acesta fiind primul dintre giratorii cekului, unde nu există, propriu zis, obligați direct, cum este acceptantul la cambie. Deci neexistând protest, acțiunea cambială a posesorului cekului, nu s'a conservat contra trăgătorului Banca Crisovelon, și deci urmează a se respinge.

În același sens, după cum se arată prin nota redacției făcută la această hotărâre este Trib. Ilfov s. II com. *Curierul Judiciar* No. 40 din 15 Noembrie 1923, pag. 636, cu *Nota* d-lui I. Cohen; *Cas. III*, Bulet. 1901, pagina 1593.

A preconiza, abstracție făcând de orice noțiune de echitate și chiar de lege, că trăgătorul unui cek, n'are nici o responsabilitate (cambială) către beneficiar, care n'a protestat în termenul prevăzut de lege, chiar atunci când provisiunea nu a fost pierdută din cauza trasului, ni se pare contrar legii noastre comerciale și a nume contrar dispozițiilor de la cek.

În adevăr, contra soluțiunei dată de Curtea de apel din Galați se pot aduce mai multe argumente, nefiind admisibil să nu fie în cazul examinat, nici un fel de acțiune, în cât banca emitentă a cekului să fie scutită de orice răspundere; în materie cambială există apoi, în acest caz o acțiune contra trăgătorului sau emitentului, prevăzută de art. 351 (it. 326) numită de folos nedatorit, sau altfel, de îmbogățire fără cauză. Există în materie de cek o asemenea acțiune? sau dacă nu există, care este natura acțiunea în acest caz?

I. *Unii* autori italieni și chiar o jurisprudență mai restrânsă admite că acțiunea ce se cuvine beneficiarului cekului, ar fi o acțiune de *folos nedatorit*, care ar rezulta în mod implicit din art. 343 c. com. it. (368 român), în cazul când nu l'a prezentat în termenii fixați de art. 342 it. (367 rom.) sau n'a cerut plata la scadență, în cazurile în cari după trecerea termenelor, disponibilitatea sumei nu mai există din faptul trasului (*Franchi Foro-Ital.* 1897, I, 1203; — *Supino*, della cambiale e dell'assegno bancario, 1910, No. 373; — *Bonelli*, *Rivista*, 1903, I, p. 23, cu o nuanță; — *Cas. Torino* 1896, *F. Ital.* 1896, I, 614; — etc). Argumentul care se aduce spre a justifica o asemenea opinie este mai cu seamă că, dat fiind trimiterea făcută în art. 341 it. (rom. 366) la regulile cari privesc cambie și în particular «acțiunea contra trăgătorului» și trebuind ca aceste cuvinte să fie înțelese într'un mod general, trimitte în privința cekului, la acțiunea de *folos nedatorit*, de care se ocupă art. 326 it. (351 r.), care n'ar fi de

cât o succesiune a acțiunei cambiale ordinare. Or, este în adevăr o acțiune de folos nedatorit, asemănătoare, dacă nu identică, cu cea care rezultă din art. 326 it. (351 rom.)? Și dacă nu este acțiune de folos nedatorit, care e adevărata natură a acțiunei implicit admisă de art. 343 it. (368 rom.)? Este oare, o acțiune care derivă din promisiunea trăgătorului de a face să se plătească, sau derivă din raportul fundamental, sau dintr'o delegațiune, precum s'a susținut? Sau este o acțiune cambială de regres sau directă?

Nu e îndoială, că posesorului cekului neprezentat în termenii art. 342 it. (367 rom.), sau neprezentat la scadență, se cuvine în dreptul nostru o acțiune contra trăgătorului, afară de cazul când «după trecerea termenelor, disponibilitatea sumei s'a pierdut prin «faptul trasului». Or, această acțiune cuvenită posesorului contra trăgătorului, este o acțiune de folos nedatorit? Și dacă nu este, care e natura sa? Articolul 351 rom. (326 it.) c. com. ne dă oare cari argumente că nu este o acțiune de *folos nedatorit* admisă în dreptul nostru în materie de trată-cambie domiciliată. Din acest articol rezultă înainte de toate, că câmpul de aplicațiune al acțiunii care implicit este acordată contra trăgătorului, nu corespunde cu cea a unei acțiuni de *folos nedatorit*; atunci când disponibilitatea sumei a fost numai în momentul emisiunii și a încetat prin faptul trasului, *mai înainte de expirarea termenelor*, posesorul cekului n'a pierdut acțiunea contra trăgătorului, chiar dacă nu l'a protestat s'au n'a cerut plata în termenii stabiliți. Or, într'un atare caz, trăgătorul cekului, din punctul de vedere al folosului nedatorit (adică al îmbogățirii) n'are răspundere, fiind că el nu s'a îmbogățit, dacă sumele cari erau disponibile la tras în momentul emisiunii, s'au pierdut în urmă în mod definitiv prin faptul trasului (*Vivante*, *Trattat* (ed. 3.) I No. 1409). O responsabilitate prin care emitentul cekului este expus a plăti suma în el arătată, chiar suferind pierderea provisiunei, nu poate să fie responsabilitate de îmbogățire, aceasta logicamente excluzând orice pierdere. Când e vorba de cambie trată, nu e îndoială că trăgătorul nu e responsabil către posesor în toate cazurile în cari provisia a perit la tras: trăgătorul ar putea fi cel mult constrâns (nu cu acțiunea de îmbogățire) a ceda posesorului dreptul ce l'ar avea contra trasului în baza pierderii provisiunei.

Un alt argument și mai eficace că în materie de cek, nu este o responsabilitate de îmbogățire, îl oferă art. 308 (343 ital.) c. com. prin faptul că decadența în dauna posesorului, care în materia cambială este absolută chiar în raporturile cu trăgătorul, adică există prin faptul întârzierii numai și neobservării formalităților cambiale, la cek în baza aceluiași articol, suferă o limitare. Dacă pierderea disponibilității sumei prin faptul trasului și după expirarea termenelor, este considerată ca o condițiune esențială pentru a fi pierdută acțiunea posesorului care n'a prezentat cekul sau n'a cerut plata la scadență, aceasta va să zică că nu este decadența fără această condițiune, adică că ea nu există prin simplul fapt a lipsei cererei de plată sau a prezentării cekului în termenii stabiliți de art. 367 rom. (342 ital.) c. com.; și dacă faptul că nu s'a cerut plata la scadență, nu produce prin sine și în toate cazurile pierderea acțiunei contra trăgătorului, nu se poate susține că decadența derivă din lipsa protestului în termenele legale. Dacă pe-de-o-parte, prin referirea art. 366 (341 it.) în materie de cek au, în general rigore regulile relative contra *trăgătorului și giranților* și încă cele relative la *protest*, însă pe de altă parte, nu se poate să nu recunoaștem că în consecința art. 368 (343 it.) decadența este regulată, după cum e vorba de giranți sau de trăgător, și față cu aceasta,

decadența este subordonată unei presupuneri, de care nu se ține cont în cambia-trată. Referirea la regulile cambiale, făcută în mod general și sumar, de sigur că nu poate să prevaleze asupra dispozițiilor speciale cari regulează instituția cekului. Să nu se zică că urmând această cale, devine inutilă referirea la regulile privitoare la acțiunea cambială (de regres) și la protest, fiindcă ele trebuiesc observate nu numai pentru a lucra contra giranților, dar și a conserva acțiunea contra trăgătorului în acel caz în care «după trecerea termenelor, disponibilitatea sumei nu există din faptul trasului»; admițându-se teza contrară, adică că în materia de cek, nu e exclusă aplicațiunea tuturor regulilor la cari se referă art. 366 (341 it.), s'ar contrazice pe față art. 368 (343 it.). — Dacă ne gândim că pentru a fi decadență, ast fel cum e regulată în materia cambială, în dreptul nostru, este indispensabilă acțiunea de folos nedatorit din art. 351 (326 it.), reiese lesne imposibilitatea de a extinde această acțiune la instituțiunea c-ului, în care decadența cambială, este în mod deosebit regulată în raporturile cu trăgătorul.

II. Dacă acțiunea rezultată din art. 368 c. com. nu este o acțiune de îmbogățire, corespunzătoare aceleia din dreptul cambial și nu este nici o acțiune derivând din promisiunea de a face să se plătească, sau dintr-o delegațiune și nici dintr-o acțiune în baza raportului fundamental, nu rămâne de cât o acțiune de natura cambială directă sau de regres, precum o proclama și majoritatea comercialiștilor italieni.

În adevăr, natura cambială a acțiunii, poate rezulta înainte de toate, din art. 368 c. com. — Conform acestui articol, posesorul care nu prezintă cekul în termenele fixate, sau nu cere plata la scadență, pierde acțiunea contra giranților și el pierde și acțiunea contra trăgătorului, dacă după expirarea termenelor sus zise, disponibilitatea sumei nu mai există prin faptul trasului. Aceasta înseamnă că acțiunea pierdută contra trăgătorului de către posesor, este numai în acel caz, este aceeași acțiune care i s'ar cuveni lui, dacă formalitățile prezentării în termeni legali și cererea plății la scadență, ar fi fost observate, *adică este acțiunea cambială*, față de care se obișnuiește, tocmai, a se vorbi de pierdere sau de decadență. Legea noastră apoi unește acțiunea posesorului contra trăgătorului, cu acțiunea contra giranților în art. 366 (341 ital.), în care printre alte reguli cambiale, se referă la dispozițiunile cari privesc «acțiunea contra trăgătorului și giranților», încât pare la prima vedere că e vorba de acțiunea cambială de regres.

III. Dar sunt și alte argumente pentru a vedea care e natura juridică a acestei acțiuni. Cekul considerat în raporturile dintre trăgător și tras, nu e de cât un ordin scris, sau o invitație de plată: trăgătorul, dă trasului, care face pentru el un serviciu de casă și care trebuie să aibă sume disponibile pe contul lui, ordinul de a plăti o sumă oare care, mai totdeauna în favoarea unui terțiu, căruia s'a consemnat titlul sau care e posesor în urmă prin gir. Cekul, destul de des este dat în plata unei datorii, pe care trăgătorul o are către primitor. După principiile de drept comun, un asemenea ordin de plată, dat de acela care e debitor în avantajul creditorului, nu determină nici o nouă responsabilitate în sarcina primului, care rămâne obligat în puterea raportului precedent obligatoriu, ordinul de plată neconstituind de sigur plata. Din cek, din contra, derivă în sarcina emitentului sau trăgătorului, în baza normelor de care este regulat, o responsabilitate specială, care face mai sigură plata, pe când nici o răspundere nu grevează asupra trasului în favoarea posesorului. Această răspundere specială în sarcina emi-

tentului, este foarte bine justificată prin faptul că cekul nu e un simplu ordin de plată în avantajul unui creditor, ci încă un titlu la ordin sau la purtător, care poate fi transferat la alții, fără ca să fie în același timp transferat dreptul de creanță preesistent, care ar putea să nu fie de loc, sau să rămână stins prin consemnarea titlului. Interesul posesorului e garantat tocmai cu o responsabilitate care derivă numai decât din titlu, separat de raporturile personale dintre tregator și primitor și precedente emisiunii: responsabilitate bazată pe promisiunea sau asigurarea din partea emitentului că posesorul titlului va fi satisfăcut cu sumele disponibile la tras, o atare promisiune este implicită în actul de emisiune sau de predare a cekului, de și faptul că el e plătibil la vedere sau într'un scurt termen de la prezentare și că sumele disponibile trebuie să existe încă de la primul moment, face puțin aparentă certitudinea unei asemenea responsabilități; acțiunea contra trăgătorului este exercitată aproape numai în cazul în care nu există sume disponibile pe lângă tras.

Pentru regularea responsabilității care derivă din titlu, în sarcina emitentului, s'au luat de model, referindu-se la regulile relative la răspunderea trăgătorului unei cambii (366 rom. 341 it.) cea ce se datorește analogiei aparente între cek și cambia-trată (afară de neînsemnata elaborare a cekului). Această analogie, datorită în special quasi-identității formelor în cari cele 2 titluri sunt redactate, s'a exagerat prin a considera și regula cekul ca o *sub speță* a tratei; pe când, din contra, între unul și alta este o diferență însemnată, care face să pară puțin exactă expresia că «cekul este o sub-speță de cambia-trată» și nu admite o extindere a responsabilității cambiale de regres la cazul nostru, fără ca să sufere cel puțin o alterațiune.

IV. O diferență fundamentală între cele două titluri, cambia și cek, având în vedere natura lor așa de deosibită, este că *cambia* este un instrument de credit destinat în special la plată și circulațiune și obiect de operațiuni de scont, iar *cekul*, este un instrument de plată și lichidare, care servă a substitui o plată în contract și care deci trebuie să fie prompt realizabilă. Alte diferențe sunt: a) în cambia-trată este acceptațiune din partea trasului, care astfel devine o obligațiune principală; în cek acceptațiunea lipsește. b) În cek, existența sumelor disponibile la tras este o presumpție legală; în cambia-trată nu se are în vedere provisia.

Să examinăm cele 2 principale diferențe:

a) *Lipsa de acceptațiune în cek, din partea trasului.*

În cambia trată trasul acceptând, devine debitor principal iar trăgătorul, în baza promisiunii de a face să se plătească, nu este de cât un garant atât al acceptațiunii cât și al plății. R-sponsabilitatea primului este directă și derivă numai din acceptare; responsabilitatea secundului, este indirectă și subsidiară și e subordonată observării formalităților și termenelor, în același mod ca și responsabilitatea girantului. Din punct de vedere cambial, trăgătorul e atât de puțin debitor al sumelor arătate în titlu, încât trasul acceptant e obligat și către trăgător (290 rom. 268 ital.) În cek, din contra, cu toată analogia cu cambia-trată, acceptarea din partea trasului este esclusă de natura titlului, care e un mijloc de plată, nu de credit, și obligatul principal, unicul dacă nu sunt giranți, este trăgătorul. Trasul nu ia loc între obligați în baza titlului, el nu e de-cât executorul material al unei obligațiuni în sarcina trăgătorului. Cine acceptă consemnarea unui cek, în loc de plată în contract, trebuie să se prezinte la tras să-i ceară plata, trebuind ca să fie îndeplinită pe lângă și prin mijlocul acestuia, iar dacă posesorul titlului nu este plătit, nu i rămâne decât să se întoarcă

la trăgător, principalul obligat, sau la giranții obligați pe cale subsidiară și nu are acțiune contra trasului, afară dacă nu vrea să exercite contra lui, pe cale de acțiune subrogatorie, dreptul de creanță personal al trăgătorului, precum ar putea face or ce creditor al acestui din urmă.

b) *Existența sumelor disponibile la tras ca presupunere legală a cekului.* Nu poate fi un cek deplin regulat, fără ca să existe la tras din primul moment al emisiunii, sume disponibile pe contul emitentului. Existența sumelor disponibile, este justificată de necesitatea de a asigura plata titlului.

Este o presupunere legală de regularitate, iar nu de validitatea cekului, aceasta rezultă din concepția primită în legea noastră despre cek (364 rom., 339 ital.) și încă din faptul că se pedepsește cu o pedeapsă pecuniară, afară de pedepsele mai grave prevăzute de codul penal emisiunea acestui titlu «fără să existe la tras suma disponibilă» (369 rom., 344 ital.)

Pe când în cambia-trată, elementul provisie este cu totul neglijat, el în cek, influențează direct asupra responsabilității emitentului și îl face responsabil, înainte de toate, încă și din cauza acestei presupuneri. Este evident că acela care emite un titlu, care servă tocmai a dispune de sume existente pe contul său pe lângă un institut de credit sau la un comerciant, afirmă în mod tacit, prin faptul emisiunii, existența sumelor disponibile.

Dacă atari sume nu există, el rămâne obligat în fața declarațiunii ce rezultă din titlu și, deci, în puterea lui.

Ar fi o eroare a voi să se restrângă responsabilitatea trăgătorului cekului, la o simplă garanție de existența sumelor disponibile la tras, cea-ce ar face posibilă liberațiunea sa fiind probată de el existența sumelor. O asemenea sistemă s'ar putea cel mult explica într-o legislațiune care contrar legislațiunii noastre, atribue consemnării cekului deplină eficacitate a unei cesiuni de fonduri la tras pe contul trăgătorului. Responsabilitatea aceluia care emite cekul, se referă, în general, la plata sumei indicată în el, plata care ar trebui regulamente făcută cu fondurile disponibile la tras.

Zisa responsabilitate trebuie se fie chiar și în cazul de neexistență a fondurilor, ba în principal chiar în acest caz, și ea ajunge de ordinar a tutela interesele posesorului nesatisfăcute de tras, fără ca să fie necesitate de a admite o responsabilitate particulară pentru despăgubiri de daune. Inexistența sumelor disponibile la tras influențează asupra acțiunii cambiale cuvenită posesorului contra trăgătorului, fără ca să i fie alterată natura juridică. Dacă la tras există sumele disponibile, posesorul este plătit, chiar când el prezintă titlul afară din termene sau cere plata cu întârziere după scadență; exercițiul acțiunii contra trăgătorului, practic vorbind, nu are loc decât în cazul când nu există sume disponibile, sau nu există în măsura suficientă pentru plată. Însă, o influență și mai însemnată exercită asupra responsabilității (cambiale) a emitentului, acea presupunere legală a cekului, care e provisia fondurilor, împedcând ca să înceteze acea responsabilitate, cu toată neobservarea formalităților din partea posesorului, în cazurile în cari emitentul său n'a avut sumele disponibile, sau avându-le-a retras, sau că nu poate să dispue în mod liber de ele. Trebuie bine explicată această stare de lucruri care privește direct decadența.

V. În dreptul nostru, în materie de cek, observarea formalităților cambiale, este impusă posesorului și în raport cu trăgătorul, de și aceasta nu se prea justifică în cazul de lipsa fondurilor disponibile; în particular, este impusă posesorului cekului, obligațiunea de a pre-

zenta într'un termen deosebit de scurt (8 sau 15 zile) titlul trasului, pentru a obține plata (sau în cazul când cekul este la un timp oare care de la vedere) și dacă trebuie, a face protestul.

În materia de cambia-trată, pentru a feri pe trăgător de pericolul consecințelor dăunătoare cari pot deriva din omisiunea formalităților cambiale sau de întârziere de a le observa (precum și în scopul de a face puțin gravă răspunderea obligațiilor pe cale de regres), este stabilită în dauna posesorului o decadență absolută, care există prin simplul fapt al acelei omisiuni sau întârziere, și în cazurile în cari consecințele dăunătoare în sarcina trăgătorului ar putea să fie excluse.

În zadar s'ar căuta în materia cambială, de a lega decadența posesorului de un prejudiciu trăgătorului, aceasta n'ar fi posibil, fără a pune în joc un element care e socotit strein și care este provisia, fără a se lovi de rigiditatea pur normală a titlului.

Fiind vorba însă de cek, nu se poate admite decadența în beneficiul emitentului, făcând abstracțiune complet de provisia fondurilor, de care trebuie a se ține cont. Decadența există dacă, având în vedere provisia, este un prejudiciu în sarcina trăgătorului, conform art. 368 rom., 343 ital; e destul pentru ca să, fie aci decadență, ca disponibilitatea sumei să nu mai existe prin faptul trasului. Trăgătorul, pe de o parte, nu e scutit de responsabilitatea cambială, prin singurul fapt al neobservării formalităților, însă pe de altă parte nu se ajunge până la atestarea pierderii definitive în dauna trăgătorului, fiind destul lipsa disponibilității prin faptul trasului, după expirarea termenelor.

În cek, există fără nici un dubiu, o mai mică rigiditate formală, decât în cambia-trată, fiind-că în el se ține cont de un element, care de și aparține raporturilor materiale, este penetrant în titlu; însă nu se poate zice că făcând ast-fel, dreptul creanței derivând din cek, încetează de a fi un drept formal și autonom, fiind-că el există și în acest caz numai în baza titlului, independent de ori-ce condițiune sau cauză, și încă fiind că nu este existența sa, ci este exclusiunea sa, care e limitată, rațiune pentru care s'a dat acelui drept o mai mare protecțiune. Limitată este decadența posesorului, care și aci nu e cu totul subordonată constatărei efective a daunei, dacă după legea noastră e destul ca disponibilitatea sumei să fie încetată prin faptul trasului, fără ca să fie necesitate a demonstra pierderea definitivă a or cărui drept al trăgătorului contra trasului.

VI. În ce cazuri, emitentul cekului este în pozițiune de a suferi daune, admis fiind neobservarea formalităților legale din partea posesorului și în particular lipsa de prezentare a titlului la termen, sau a cererii de plată la scadență și lipsa protestului?

Răspunsul, ne va spune deci și în cari cazuri există decadența în privința emitentului. Cazurile ce se pot întâmpla în privința provisie fondurilor sunt următoarele: sau disponibilitatea fondurilor la tras nu mai există din faptul trasului după expirarea termenelor; sau că sumele disponibile n'au mai fost prin faptul trăgătorului; sau că disponibilitatea sumelor există încă; sau că sumele disponibile nu mai există prin faptul trasului însă mai înainte de expirarea întregă a termenelor.

Lipsa disponibilității există în toate cazurile în cari un abstracol oare care împiedică plata sau retragerea sumelor existente la tras, încetând sau devenind prin aceasta micșorate drepturile trăgătorului contra trasului. Acest abstracol poate proveni sau din cauza trăgătorului sau a trasului.

Exprsiunea „faptul trasului” nu poate fi destul de

clară. Ea cuprinde în particular cazul de faliment, sau suspendarea plăților din partea trasului, și încă alte cazuri, precum poate fi acela în cari trasul uzează de fondurile disponibile în alte operațiuni fără ordinul trăgătorului și cazuri independente de un act al trasului, precum este un furt, un incendiu, care distruge provisia făcută la el, ect.

În contrapondere „faptul trăgătorului“, este mai des, în cazurile în cari acesta retrace fondurile; sau în general dispune alt fel; sau în caz de sequestru al sumelor disponibile de către creditorii trăgătorului; sau de o datorie a lui către tras, care poate stinge datoria prin compensațiune, etc.

Din ipotezele mai sus făcute, relative la o pierdere a trăgătorului prin aceea că se poate întâmpla provisiunii fondurilor, singura considerată de lege în art. 368 rom. (343 ital.) este ipoteza în care lipsa de disponibilitate a sumei este întâmplată prin faptul trasului după expirarea termenelor. În asemenea caz, fără îndoială, trăgătorul este expus a suferi o pierdere, măcar că nu e exclus orice drept al său contra trasului, și aci decadența în favoarea sa e bine justificată, din punctul de vedere că după neobservarea formalităților și termenelor legale, orice consecință dăunătoare trebuie să cadă pe posesor.

În cele l'alte ipoteze, orice pierdere în sarcina emitentului cekului trebuie să fie exclusă, ipoteze în cari din momentul emisiunii sau predării titlului, nu sunt sume disponibile la tras, sau de și ele existau la început, disponibilitatea nu mai există prin faptul lui. În aceste cazuri, în special când provizia n'a fost făcută, sau a fost retrasă mai înainte de întreaga trecere a termenelor, în cari posesorul poate în mod regulat să prezinte cekul sau să ceară plata, posesorul se găsește într-o pozițiune atât de neregulată, în cât pare cu totul nejustificat în raport cu el, obligația impusă posesorului de a observa formalitățile și termenele legale. În ce scop să se pretindă ca posesorul să fie obligat a prezenta titlul și a cere plata, când putea fi sigur că aceasta nu putea fi executată? Și protestul ca mijloc de probă pentru nefacerea plății, nu e oare un act cu totul superfluu, cel puțin în raport cu trăgătorul care știe, sau trebuie să știe, că nu are sume disponibile la tras?

Dar chiar neținând cont de puțină justificare, în aceste cazuri, de formalitățile și termenii legali, față cu trăgătorul, trebuie să recunoaștem că neobservarea lor nu poate să dauneze în nici un mod. În această ipoteză decadența în beneficiul trăgătorului, nu numai nu e justificată prin lipsa unei pierderi în sarcina sa, însă ea apare mai puțin justificată dacă ne gândim că trăgătorul ar fi liberat când el n'a avut nici o proviziune de fonduri, sau de și au existat, a tras în alt-fel profit din provizia existentă și s'ar îmbogăți în dauna posesorului. Profitul nedatorit în dauna altuia se are aci în vedere pentru a lăsa să subsiste pentru acest motiv, responsabilitatea (cambială) în sarcina trăgătorului, cu toată neobservarea formalităților și termenelor, fără ca să dea loc la o specială acțiune de îmbogățire. De altă parte, liberarea trăgătorului de responsabilitatea sa, când el a emis cekul fără preventivă provisie de fonduri, sau a dispus deosebit de provisia existentă, ar fi fără îndoială un lucru contrar probității și tutelei, pe care legea ar trebui s'o dea posesorului.

Considerațiunea făcută asupra pierderii în sarcina trăgătorului și asupra consecinței de a exista o îmbogățire pentru el, sunt destul pentru a exclude decadența, în cazul când disponibilitatea sumei nu e de tot lipsită; dacă trasul refuză de a plăti cekul posesorului care-l prezintă târziu, trăgătorul este acela care trebuie să-l plătească, el care nu are de făcut nici un sacrifi-

ciu, care nu are de cât să vrea și poate să aibă provisie existentă.

Din ipotezele făcute nu rămâne decât aceia în care disponibilitatea sumelor existente la tras, s'au pierdut prin faptul acestuia din urmă mai înainte de curgerea termenelor. Aci este netăgăduit o pierdere care poate sau nu să fie definitivă în sarcina trăgătorului și care privește provisia fondurilor; cu toate acestea el nu e liberat de răspundere către posesor, fiind că nici o relațiune nu poate fi aci, între o atare pierdere și neobservarea formalităților și termenelor sau neglijenței posesorului, neputând vorbi de neobservare sau neglijență mai înainte ca termenele stabilite de lege în avantajul posesorului să fie în întregime expirate. Acea pierdere rămâne în sarcina trăgătorului, obligat a reînvi provisia fondurilor la tras până ce n'a trecut ultima zi utilă pentru prezentarea cekului sau cererei de plată, dacă el vrea să evite ca posesorul să nu se întoarcă în contra lui.

VII. Conchizând, zicem că acțiunea indirectă, rezultată din art. 368 c. com., se cuvine posesorului contra trăgătorului cekului, care nu a prezentat titlul în termenele legale și n'a cerut plata la scadență când disponibilitatea sumei nu mai există, dar nu prin faptul trasului după expirarea termenelor și acțiunea derivată din cek nu e lovită de decadență, adică în fond e o acțiune cambială care, ca să fim exacti, trebuie considerată nu ca o acțiune de regres, ci ca o acțiune directă, de și observarea formalităților cambiale este impusă posesorului chiar în privința trăgătorului, ceea ce de alt-fel se întâmplă în dreptul nostru în materie de cambie domiciliată, relativ la emitent și la acceptant, cari însă sunt obligați pe cale directă.

Dacă nu putem nega cu totul că legiuitorul comercial în materie de cek, din cauza elaborațiunii juridice insuficientă a acestei instituțiuni și a aparentei analogii cu cambia-trată, de la care a luat normele, trebuie însă să recunoaștem că răspunderea trăgătorului cekului e regulată deosebit de răspunderea trăgătorului tratei, care n'ar putea fi aplicată în cazul nostru fără ca să sufere oare care alterațiune derivând din faptul că provisia fondurilor care în trată e un element cu totul neglijat, în cek e presupunere legală. Ast-fel precum obligatul în baze cambiilor pentru a se sustrage de la responsabilitate, trebuie să probeze lipsa condițiunilor necesarii la exercițiul acțiunii reclamantului (349 cod. com. r.), așa și trăgătorul, în judecata cekului ca să fie liberat trebuie să probeze că disponibilitatea sumei nu exista din faptul trasului, trebuind aci să existe un prejudiciu pentru el pentru ca să poată avea decadența în favoarea sa. (Vezi Carmella Santo, Prof. Univ. Sassari, *Revista*, 1914, I, pag. 1).

Deci, în speță, acțiunea lui Simon Kess, contra Băncii Crisoveloni, trăgătorul cekului, era admisibilă și credem pentru motivele pe larg și cu profuziune expuse mai sus, că decisiunea Curții de apel din Galați este censurabilă.

P. S. Vezi asupra acestei materii importante: *Vivante*, III, No. 1401, 1409, 1421, 1422, 1424, 1428, 1430; — *Laurent*, XV, No. 539; — *Bonelli*, *Revista*, 1903, I, pag. 23; *Rivista*, I, 1914, 87; — *Bollaffio*, *Rivista*, 1913, I, 87; *Jurisprudență*: Cas. Torino, 4 Martie 1896, *Foro-Ital*, 1896; — Cas. Firenze, 8 April. 1895, *Foro-Ital*, 717.

C. N. TONEANU

fost consilier la Curtea de apel,
Avocat, Galați.

A apărut în Editura *Curierului Judiciar*, **Dreptul Vamal Sancționator**, un vol. 328 pagini, de d-l avocat I. V. Merlescu, cu o prefață de d-l Profesor Paul Negulescu. Prețul 100 lei.

NULITATEA DE DREPT

Jurnalului Consiliului de Miniștrii No. 537/28/III/924

Jurnalul Consiliului de Miniștrii No. 537 din 28/3/924 care poate da naștere la o serie întreagă de «procese de speculă» și pe baza cărui mulți „infractori” ar putea fi pedepsiți este izbit de o nulitate de drept, fiind făcut în contra art. 1 și 2 din «Legea pentru înfrânarea și reprimarea speculei ilicite» promulgată prin I. D. No. 3170 din 16 Iunie 1923.

Intr'adevăr iată ce spune articolele 1 și 2.

Art. 1. „Nimeni nu poate stabili prețuri maxime de vânzare decât în cazurile și condițiunile determinate de legea de față”.

Art. 2. «Consiliile Comunale sau Comisiunile interimare fixează prețuri maxime de vânzare asupra următoarelor articole: pâinea, făina de grâu, de secară și de porumb (mălaiul) carnea, peștele, untura, de porc, laptele precum și asupra oricăror alte obiecte de primă, imediată și generală necesitate, calificate ca atare printr'un jurnal al Consiliului de Miniștrii».

Prin urmare, din acest text reiese categoric că stabilirea prețurilor maxime asupra făinei de grâu sunt de competența Consiliilor Comunale și a Comisiunilor interimare, care fixează aceste prețuri pe baza unor studii prealabile și în urma propunerilor unei Comisiuni întocmită conform numitei legi, și care Comisiune este în măsură să cunoască și să racordeze nevoile consumatorilor cu prețurile pieței.

Totuși s'ar părea că pe baza art. 4 alin. 4 Consiliul de Miniștrii ar putea avea amestec în stabilirea prețurilor maxime pe de-asupra autorităților Comunale. Dar aceasta nu este admisibil după cum vom vedea mai jos:

Art. 4. „Pentru mărfurile și alimentele necuprinse în art. 2 dar care formează obiectul unor operațiuni curente comerciale, producătorii sau importatorii direcți din străinătate își vor fixa prețul de vânzare în raport cu cheltuielile de producție sau cu prețul de cost, la care vor adăoga câștigul legitim determinat de concurența liberă și naturală a comerțului».

Iar în caz de abuz Ministerul de Industrie le poate maximaliza.

Iar mai departe:

Alin. 4. „Consiliul de Miniștrii, după propunerea Ministerului de Industrie și Comerț, va putea reglementa desfacerea oricăror obiecte de strictă necesitate calificate ca atare printr'un jurnal al acestui Consiliu, fie că ele sunt produse în țară, fie că sunt importate, fixând la nevoie și prețuri maxime de desfacere. Acei ce vor contraveni dispozițiilor fixate de Consiliul de Miniștrii cu privire la reglementarea desfacerii acestor obiecte, vor fi pasibili de sancțiunile prevăzute la art. 7 din prezenta lege”.

Acest articol fiind puțin confuz. — de oarece aliniatul ultim i-a fost adăogat în urmă de către Comitetul delegațiunilor, — ar putea lăsa să se creadă că admite intervenția Consiliului de Miniștrii în stabilirea prețurilor maxime asupra articolelor alimentare prevăzute la art. 2, și deci în speță și asupra făinei de grâu.

Intemeiați însă pe spiritul legii, pe dispozițiile parlamentare și pe expunerea de motive, putem afirma că ori ce controversă în aceasta privință nu e posibilă.

Prin alin. 4 (art. 4). — legea fiind nu numai pentru reprimare ci și pentru înfrânarea speculei ilicite — Consiliului de Miniștrii nu i s'a acordat de către legiuitor decât mijlocul de prevenire a speculei, prin maximalizarea articolelor ce nu sunt cuprinse în art. 2, adică dreptul de a spori numărul articolelor maximalizate, iar nici de cum atribuția de a fixa prețuri maxime pentru întreaga

țară la articolele de primă necesitate enumerate limitativ în art. 2.

I. În sprijinul acestei argumentări vine, în primul rând, art. 7 al acestei legi, care prevede pedepse diferite pentru contravenienții la art. 4 alin. 4, spre deosebire de contravenienții la art. 2 cari sunt posibili de pedepsele art. 9. Astfel un „infractor” în speță care ar fi depășit prețul maximal al făinei de grâu — care este mai întâi prevăzută la art. 2 și mai apoi prevăzută și în jurnalul Consiliului de Miniștrii No. 537 din 28/3/924 întrebăm pe baza cărui articol ar putea fi pedepsit, căci e absurd să se creadă că pedeapsa e lăsată la alegere, între art. 7 și 9.

De aci se vede intenția lămurită a legiuitorului de a arăta că în art. 4 alin. 4 este vorba de alte alimente decât celea prevăzute la art. 2 cari sunt date în competența exclusivă a Consiliilor Comunale și Comisiunilor interimare.

II. În al doilea rând, avem modul cum se aplică această lege în toată țara. fără să se țină seamă de dispozițiunile acestui jurnal al Consiliului de Miniștrii — căci deși prin el se fixează prețul maximal al făinei negre la 5 lei, totuși Consiliile interimare ale Comunelor din toată țara nu au ținut seamă de aceste dispozițiuni, chiar dela data apariției lui și au fixat prețuri potrivite cu situațiunea piețelor locale. — Astfel la Oradia Mare pâinea neagră este 9 lei Kgr. la Cluj 8 lei. la Brăila 7 lei (Argus No 3367 din 14/VII/924).

Deci nici în aplicatiunea „legii speculii” nu se ține seamă de dispozițiunile jurnalului Consiliului de Miniștrii, socotindu-se aceste dispozițiuni contrare legii și anume art. 1 și 2.

III. În fine, expunerea de motive stabilește până la evidență temeinicia tezei noastre, atunci când spune: (Vespasian Pella. pag 158 alin. 4):

„Acest proiect poate fi considerat ca o reglementare rațională a libertății comerțului, ca o reglementare care nu depășește limitele stricte ale necesității”.

„Din această cauză, sistemul desigur anormal al prețurilor maxime nu este menținut decât pentru articolele de primă, imediată și generală întrebuințare și, mai mult încă, chiar aceste articole sunt anume determinate printr'o enumerare limitativă, lăsând însă posibilitatea Consiliului de Miniștrii ca la nevoie să sporească numărul lor”.

Nu mai încapă nici o îndoială deci că, în speța ce ne preocupă Consiliul de Miniștrii nu are competența să stabilească prețuri maxime pentru făina de grâu, care este exclusiv lăsată în seama atribuțiunilor Consiliilor Comunale și Comisiunilor interimare.

În consecință jurnalul Consiliului de Miniștrii No. 537 din 28/III/924 este nul de drept și nu poate servi de bază unuei hotărâri judecătorești.

DEM. N. THEODORESCU

Avocat, București

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 27 Februarie 1924

Președinția d-lui GH. V. BUZDUGAN, Președinte

Zoe Vlahuță-Slătineanu cu Samuel Spitzer

Decizia No. 809 bis

Chirii. — Caracterul de ordine publică și de retroactivitate al legilor de excepție în materie de chirii. — Aplicațiune cu privire la desființarea legii oficiilor de închiriere. — § 20 legea chiriilor din 6 Aprilie 1923.

Legea din 1923, ca și cea din 1922, are un caracter de ordine publică și ca atare dispozițiunile ei se aplică și proceselor în curs de judecată.

Acest caracter îl are și disp. din § 20, prin care proprietarii sunt restabiliți în exercițiul liber al dreptului lor de proprietate, prin acest text de lege rezolvându-se o chestie ce privește însuși fondul dreptului, iar nu o simplă chestie de procedură.

Ca atare, în virtutea efectului devolutiv al apelului, instanța de apel trebuie să aplice această dispoziție și să lase la dispoziția proprietarului apartamentul atribuit de oficiul de închiriere, odată ce legea oficiilor de închiriere a fost desființată și atribuirea din partea primei instanțe nu poate constitui nici un drept câștigat pentru chiriaș.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză, pe d-l av. Rosenthal și Polizu-Micșunesti în dezvoltarea motivelor de casare și pe d-nii av. Gh. Petrovici și E. Mirto în combateri și.

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Zoe Vlahutzi-Slătineanu în contra sent. No. 1003 din 10 Noembrie 1923, dată de Trib. Ilfov s. I, în proces cu S. Spitzer, pentru atribuirea de imobil conform legii oficiilor de închiriere.

Având în vedere I-ul motiv de recurs în cuprinderea următoare:

I. «Violarea § 1 alin. 2 și § 20 ale legii din Aprilie 1923 a chirilor; rea interpretare a art. 1 c. civ.; nemotivare; incompetență.

«Am demonstrat instanței de fond că conform sus menționatele texte de lege, competența oficiilor de închiriere, fiind desființată, disp. acestor texte față de caracterul de ordine publică al legii, urmează să se aplice și litigiilor pendinte în apel la data promulgării legii, astfel că instanța de fond numai avea cădere să atribue imobilul său să fixeze chirie, în baza legii oficiilor de închiriere.

«Instanța de fond totuși, cu violarea sus menționatele texte și interpretând greșit disp. art. 1 c. civ., declară că oficiile de închiriere, n'au fost desființate și că în orice caz, dispozițiile legii chirilor din Aprilie 1923, nu-și au aplicațiune decât pentru viitor și fără a motiva afirmațiunea sa, instanța de fond atribuie apelantului imobilul în baza legii oficiilor de închiriere».

Având în vedere sentința atacată, din care rezultă că intimatul S. Spitzer pretinzând că ar fi devenit liber un apartament ce formează primul etaj dela imobilul din str. Academiei No. 4, proprietatea recurentei, a cerut oficiului de închiriere ca să-i atribuie folosința acestui apartament, cu titlu de închiriere; că, această cerere a fost respinsă ca prematură pe motiv că, apartamentul nu era de fapt liber la data cererii, dar Tribunalul, în urma apelului intimatului, prin sentința atacată, a admis apelul și reformând decizia oficiului de închiriere, i-a atribuit apartamentul în discuțiune cu o chirie anuală de 66.500 lei;

Având în vedere că înaintea Tribunalului, recurenta a invocat între altele, și mijlocul de apărare că legea care a înființat oficiile de închiriere, fiind desființată la data judecării în apel, numai era admisibilă o închiriere pe temeiul acestei legi; că, Tribunalul a înlăturat însă această apărare, pe motivul că legea închirierilor din 6 Aprilie 1923 n'ar fi desființată, ci numai ar fi restrâns atribuțiunile oficiului de închiriere și aceasta pentru viitor și că ceea ce s'a hotărât de oficiul de închiriere atunci când ele au existat, își urmează cursul potrivit legii care le-a înființat, menținându-se competența Tribunalului de a statua în această materie ca instanță de apel;

Considerând că prin § 20 din legea din 6 Aprilie 1923, privitoare la prelungirea contractelor de închiriere, se prevede că toate imobilele care rămân libere fie în virtutea legii, fie prin buna învoială ori forță majoră, sunt la dispoziția proprietarilor care pot dispune de ele fără amestecul oficiului de închiriere;

Considerând că legea din 1923 ca și aceia din 1921, reglementând în mod excepțional, raporturile dintre proprietari și chiriași, și într'un interes general, restrângând exercițiul dreptului de proprietate, aceste legi au un caracter de ordine publică, lucru ce dealtfel se spune formal în art. 4 din legea dela 1922, nemodificat de legea ulterioară din 1923; că acest caracter de dispoziție de ordine publică, trebuie a se recunoaște și dispoziția din § 20 al legii din 1923, prin care iarăși într'un interes general se restabilește în parte dreptul de proprietate, lăsându-se imobilele la libera dispozițiune a proprietarilor, fără amestecul și controlul oficiului de închiriere, — cu singura restricțiune în ce privește cuantumul chiriei;

Că, din acest caracter al legii, rezultă că ea are a fi aplicabilă și proceselor în curs, lucru ce dealtmintrelea s'a declarat formal în desbaterile din Senat, de către Ministerul Justiției cu ocazia discuțiunei unui amendament la art. 4;

Considerând că dispoziția § 20, prin care proprietarii sunt restabiliți în exercițiul liber al dreptului lor de proprietate, în sensul că nu-i mai supune controlului oficiului de închiriere, rezolvă o chestiune ce privește însuși fondul dreptului, adică dreptul de proprietate în modul lui de manifestare, iar nu o simplă chestie de procedură ca aceea privitoare la modul de judecată a proceselor — cum se pretinde — și prin urmare, în specie, Tribunalul deși competent, conform principiilor de procedură din dreptul comun, de a statua ca instanță de apel, asupra afacerii în care s'a pronunțat o hotărâre de către prima instanță, legalmente investită după legea veche, — totuși din punctul de vedere al fondului dreptului supus judecării, instanța de apel, în virtutea efectului devolutiv al apelului, — urmând a judeca afacerea în întregul ei, ca și prima instanță, are a aplica legea care la data judecării în apel, reglementează într'un interes de ordine publică, drepturile părților, iar nu legea pe temeiul căreia, partea și-a sprijinit dreptul, la data introducerii cererii, dar care ulterior a fost desființată printr-o lege de o aplicațiune imediată;

Că nu poate fi vorba de violarea unui drept câștigat, căci independent de faptul că în specie oficiul de închiriere în primă instanță respinge cererea — dar, ori cum, la data intervenirii legii din 1923, intimatul nu obținuse o hotărâre definitivă de atribuire a apartamentului cerut și ca dovadă despre aceasta, este însăși posibilitatea ce avea Tribunalul în această materie ca instanță de apel de a găsi că imobilul trebuia atribuit altei persoane decât celei căreia i se atribuisese de oficiul de închiriere, așa că nu se lovește în specie într'un drept intrat definitiv, în patrimoniul intimatului;

Că astfel fiind, motivul de casare este întemeiat, iar casarea urmează a se face fără trimitere, ne mai fiind nimic de judecat.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul, casează fără trimitere, etc.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența dela 26 Februarie 1923

Președinția d-lui OSCAR N. NICOLESCU, Președinte
Decizia No. 501

Legea vânatului din 1921. — Permis de vânatoare. — Neplata taxei pentru acest permis, sau a diferenței dintre taxa din vechea și noua lege. — Dacă e vre-o sancțiune.

Nici art. 85 și nici vre-un alt text din legea pentru protecția vânatului și reglementarea vânatoarei din Oct. 1921 nu prevede vre-o pedeapsă pentru cel care având permisul de vânatoare eli-

berat și plătit după legea veche, refuză a achita diferența de taxă după legea nouă.

Curtea,

Luând în cercetare recursul făcut de C. Diaconescu contra sentinței No. 1839/922, a Tribunalului Mehedinți secția II-a.

În lipsa recurentului;

Ascultând pe d-l procuror Al. Dem. Oprescu în concluziuni.

Deliberând,

Asupra motivului de recurs :

«Judecata rău a interpretat art. 85 din legea vânătorului pentru aplicarea lui la plata diferenței permise de vânatoare, întrucât se referă numai la neplata taxei pentru purtat armă».

Având în vedere că prin sentința supusă recursului de față, recurentul C. Diaconescu a rămas condamnat, împreună cu un altul, la 340 lei amendă, în baza art. 85 din legea pentru protecția vânătorului; că faptul pus în sarcina lui constă în aceea că, obținând un permis de vânatoare înainte de 27 Octombrie 1921, data publicării în Monitorul Oficial a noii legi pentru protecția vânătorului permis, pentru care plătiase taxa de 15 lei, conform legii vechi, nu a achitat diferența de 85 lei între taxa cea veche și taxa de 100 lei fixată prin art. 37 din noua lege;

Considerând că art. 85 din noua lege pentru protecția vânătorului și reglementarea vânatoarei, publicată în Monitorul Oficial No. 167 din 27 Octombrie 1921, prevede că «cel ce se sustrage dela plata taxei de a purta armă ori tănuște câini și arme, sau întrebuințează la vânatoare armele de foc scutite de art. 52 de plata taxei, se va pedepși cu o amendă de 4 ori taxa ce trebuia să dea»;

Considerând că art. 37 din această lege dispune că permisul de vânatoare va fi liberat în comunele rurale de administratorul plășii, în comunele urbane de prefectul județului, în baza cererii celui interesat, la care se va alătura chitanța Cassei de Depuneri, Administrației Financiare sau Percepției Fiscale pentru depunerea sumei de 100 lei;

Considerând că art. 85 din sus zisa lege pedepsește pe acela care nu plătește taxa de a purta armă, dar nici acest text, nici art. 37 și nici vre-o altă dispozițiune nu prevede o pedeapsă pentru acela care nu voește a achita taxa pentru permisul de vânatoare, conform art. 37 sau pe acela care refuză a plăti diferența de taxă pentru acest permis;

Considerând că neplata taxei sau a diferenței de taxă pentru permisul de vânatoare, neconstituind după legea din 27 Octombrie 1921 o infracțiune penală, instanța de fond a interpretat greșit art. 85 din legea pentru protecția vânătorului și a comis exces de putere condamnând pe recurent în baza acestui text, pentru faptul imputat; că în materie penală nu se poate argumenta prin analogie și deci nu se poate aplica dispozițiunea art. 85, care pedepsește pe cel ce se sustrage dela plata taxei de a purta armă, la faptul de a nu achita taxa sau diferența de taxă pentru permisul de vânatoare;

Că, astfel fiind, motivul de casare este întemeiat și sentința supusă recursului urmează a fi casată, fără trimitere în baza art. 35 lit. a din legea Curții de Casațiune.

Pentru aceste motive Curtea admite recursul, casează fără trimitere sentința Trib. Mehedinți s. II-a etc.

A apărut: **Drept comercial comparat**, curs predat la Universitatea din București de d-l Dr. C. A. Stoianovici. Volumul cuprinde 290 pag. Prețul 220 lei.

— De acelaș autor: **Vadul Comercial**. volumul cuprinde 140 pag. Prețul 80 lei.

INALTA CURTE DE CAS. și JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 5 Octombrie 1923

Președinția d-lui D. G. TĂZLĂUANU, Președinte

Inginer Niculescu Iosif Ion cu Ministerul Comunicațiilor

Decizia No. 976

Funcționar public. — Acțiune publică și acțiune disciplinară. — Raportul dintre ele. — Nu poate fi destituit, ci numai suspendat din funcțiune în cazul când pentru aceleași fapte s'a pornit și acțiune publică. — Aplicațiune la membrii corpului tehnic.

Funcționarul public contra căruia s'a deschis acțiune publică pentru fapte caracterizate de codul penal, nu poate fi, pentru aceleași fapte, decât suspendat din funcțiune, ca măsură preventivă și în interesul instrucțiunii, iar nu destituit. Aceasta pentru a se evita de a se ajunge în privința lui la constatări cu totul contradictorii în cazul când pentru aceleași fapte instanța judecătorească îl găsește nevinovat, iar autoritatea de care depinde l'a găsit vinovat.

Funcționarul destituit în asemenea condițiuni este în drept a cere reîntegrarea, dacă instrucția l'a găsit nevinovat.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Ar. Alexandrescu, pe d-nii av. Gh. M. Dumitrescu și C. Panaitescu, pentru recurent și pe d-l av. G. Pretorian, pentru intimat și

Având în vedere, că din textul decretului Regal No. 428/921, atacat cu recurs, rezultă că faptele imputate recurentului și cari au format temeiul destituirii sale din funcțiunea de șef de secție al conductei de petrol pendinte de Dir. C. F. R. au fost următoarele: fals în acte publice, delapidare de bani ai Statului, sustragere de acte publice, ne executare de ordine și administrație păgubitoare intereselor Statului;

Considerând că pentru aceleași fapte cu excepțiunea aceleia al neexecutării de ordine — recurentul a fost deferit și instanțelor judecătorești ordinare, iar prin ordonanța de urmărire No. 223/922 a judelei instructor Trib. Buzău, dată ulterior destituirii, s'a constatat, dacă nu inexistența tuturor faptelor, dar absoluta neculpabilitate a recurentului, căruia nu i s'a putut imputa nici un act sau fapt prejudiciabil intereselor Statului;

Considerând că această contrarietate de constatări, de natură a crea recurentului o situațiune morală inacceptabilă și de care dânsul se prevalează în primul motiv de recurs, impune soluționarea cesțiunei de a se ști, dacă autoritatea administrativă era în drept să procedeze astfel, adică să și întemeieze acțiunea sa disciplinară pe aceleași fapte penale, pe care le deferise organelor judecătorești ordinare, fără a aștepta rezultatul cercetărilor și judecății acestora;

Considerând că este necontestabil că acțiunea disciplinară, pentru abateri dela datorie, începută contra unui funcționar public poate continua și lua sfârșit independent de soarta unei eventuale acțiuni publice, care ar avea de obiect fapte penale deosebite; că nu este mai puțin adevărat, că atunci când abaterile care constituiesc în mod hotărâtor — cum este în speță — obiectul acțiunii disciplinare, îmbracă exact caracterul faptelor penale din acțiunea publică, obligațiunea autorității disciplinare, dictată de interesul de ordine publică de a nu se ajunge la constatări și deciziuni contradictorii în aceeași cauză, este: sau să suspende cursul acțiunii publice, sau să rețină în sarcina func-

ționarului învinuit — dacă este cazul — fapte și imputațiuni cu caracter pur disciplinar, desbrăcate de orice penalitate, pe temeiul cărora numai, să se întemeieze în deciziunea sa;

Considerând că această soluțiune se impune cu atât mai mult în speță, cu cât legea de organizare a corpului tehnic (art. 31), nu autoriză administrațiunea publică — în cazul când se pornește acțiune publică contra unui inginer-funcționar, cum este recurentul, să aplice suspendarea din funcțiune pentru faptele imputate, decât ca măsură preventivă și cu totul provizorie, ne putând-o permanentiza, pe temeiul acelor fapte decât în cazul când urmărirea s'a încheiat prin condamnățiune;

Că astfel fiind, numai cu călcarea acestor principii și dispozițiuni de lege, și cu un vădit exces de putere, Ministerul Comunicațiilor a putut procedea, pentru aceleași fapte, la o dublă acțiune contra recurentului și prin precipitarea cursului acțiunii disciplinare a ajuns să constate în sarcina acestuia fapte penale de cari organele judecătorești competente l'au declarat nevinovat;

Că dar, din acest punct de vedere, recursul, fiind întemeiat, urmează a fi admis, și a se reintegra recurentul în funcțiunea din care a fost scos precum și în toate drepturile de cari, potrivit legii de organizare a corpului tehnic, se bucura anterior destituției sale.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul, declară ilegală destituirea recurentului etc.

CURTEA DE APEL CRAIOVA, SECȚIA I

Audiența dela 25 Decembrie 1923

Președinția d-lui P. PATRICIU, Consilier

I. Bengulescu cu Casa asigurărilor și ocrotirilor sociale din Ministerul Muncii

Decizia civilă No. 270

Chirii. — Excepțiuni dela principiul că nu pot fi evacuate anumite categorii de instituțiuni. — Dacă se pot aplica pe cale de analogie și la alte instituțiuni? — Proprietar care a închiriat un alt imobil după 23 Apr. 1916. — Înțelesul expresiunii «un alt imobil». — Consecințe. — Art. 2 lit. c, legea închirierilor din 1922 și art. 1 § 5 din legea dela 1923.

1. *Excepțiunile dela principiul că, nu pot fi evacuate anumite categorii de instituțiuni, prevăzute de art. 1 § 5 din legea dela 1923 sunt limitative, și nu se pot aplica prin analogie la alte instituțiuni.*

2. *Legiuitorul prin expresiunea „un proprietar, care a închiriat un alt imobil după 23 Apr. 1916“, a înțeles nu numai două imobile distincte ci și un același imobil, care are două sau mai multe apartamente astfel construite sau amenajate, în cât fiecare din ele să permită aceeași posibilitate de folosință comodă, ca și o clădire separată, ceea ce nu este în speță, astfel ca un atare proprietar poate beneficia de dispozițiile art. 2 lit. c, din lege.*

Curtea,

Având în vedere apelul introdus de I. Bengulescu cu petiția înregistrată la No. 8232/923, împotriva sentinței No. 566, pronunțată în ziua de 24 Octombrie 1923 de Tribunalul Mehedinți secția II-a, prin care s'a respins ca nefondată acțiunea intentată de apelant împotriva Casei Centrale a asigurărilor și ocrotirilor sociale din Ministerul Muncii;

Având în vedere actele din dosarul cauzei și desbaterele orale în instanță din care, în fapt, rezultă următoarele: La 7 Maiu 1922 apelantul prin contractul de

locațiune atașat la dosar, închiriaza intimătei 7 camere din imobilul său din Severin str. Bibescu colț cu str. Filomelei pe termen de un an și cu o chirie de 15.800 și cu clauza că, acest contract nu se va putea prelungi decât prin acordul părților. Expirând termenul închirierii, proprietarul sprijinit pe clauza menționată și pe un motiv tras din legea din 6 Aprilie 1923, cere Tribunalului prin acțiune și supliment rezilierea contractului, acțiune care fiind respinsă prin sentința menționată, introduce apelul al cărui obiect îl formează procesul de față;

Având în vedere că în dezvoltarea apelului său apelantul abandonând primul motiv de reziliere, a susținut pe acel din art. 1 § 5 al legii din 6 Aprilie 1923, pretinzând că devenind proprietarul imobilului înainte de 7 Martie 1923 și nemai posedând un alt imobil, fiind numai tolerat în locuința părinților săi, are dreptul în baza textului citat să se mute în casa sa;

Având în vedere că potrivit art. 1 § 5 din actuala lege a chiriilor proprietarii astăzi chiriași, cari au devenit proprietari până la 27 Martie 1923 data depunerii legii în Senat, se vor putea muta în casa lor, în tot timpul aplicării acestei legi, cu condițiunea de a locui ei și familiile lor și a da în schimb celui evacuat în aceeași localitate locuința lor, afară de cazul când au fost adăpostiți provizoriu undeva;

Că în fapt, este incontestabil că, apelantul a devenit uzufructuarul legal al imobilului închiriat la 23 Oct. 1920, după cum se constată din contractul dotal aflat la dosar, situațiune care în raport cu dispozițiunile legii chiriilor trebuie asimilată aceleia a proprietarului. Că din certificatul Poliției orașului Severin aflat deasemenea la dosar, se mai constată că apelantul astăzi locuiește în Severin împreună cu părinții săi în imobilul acestora din str. Smârdan No. 26. Că în aceste condițiuni cerințele menționatului text din legea chiriilor fiind îndeplinite, dreptul apelantului de a cere evacuarea este stabilit;

Considerând că împotriva motivelor apelantului întințat a făcut două obiecțiuni 1) Că dispozițiile art. 1 § 5 sunt inaplicabile în speță, întrucât facultatea proprietarului de a cere și obține rezilierea contractului de închiriere în asemenea condițiuni, nu se poate exercita decât împotriva chiriașilor persoane fizice, nu însă și în contra persoanelor morale și în deosebi, în contra chiriașilor instituțiunile de Stat și 2) Că chiar dacă dispozițiunile citatului text s'ar aplica și unor atari instituțiuni, apelantul este decăzut din dreptul de a mai putea cere rezilierea, pentru că prin culpa sa s'a pus în situațiunea de a rămâne fără locuință, cum și pentru că din acel imobil a mai închiriat unui altuia două camere și o bucătărie în care ar fi putut locui împreună cu familia sa;

Având în vedere că prin art. 1 § 5 din legea din 1923, recunoscându-i-se dreptul proprietarului de a se muta în imobilul său, în anumite condițiuni, a refuzat însă acest drept, în privința unor anume categorii de chiriași limitativ enumerate, prin care însă au fost trecute și în instituțiunile publice, în afară de școli, muzee și instituțiunile de cultură;

Că pe deoparte derogările prevăzute, făcând parte dintr-o dispozițiune de lege cu caracter excepțional, trebuie privite ca strict limitativ, iar pe de altă parte, printre aceste excepțiuni nefigurând și instituțiunile de natură aceleia pe care o reprezintă în discuție, prima obiecțiune în acest sens a accești trebuie privită ca nefondată și prin urmare respinsă ca atare;

Având în vedere că dacă potrivit art. 2, lit. c, din legea din 1922, dispozițiune care ne fiind modificată își conservă aplicațiunea sa și sub imperiul legii actuale, proprietarul, care după 23 Aprilie 1916 și-a închiriat

un alt imobil al său în care ar fi putut locui, nu va putea evacua pe chiriași; această dispozițiune însă, presupune, și aceasta este singura interpretare rațională în raport cu termenii legii, că proprietarul posedă cel puțin două imobile, pentru că evident numai la un asemenea caz se putea referi legiuitorul, atunci când vorbește de un alt imobil;

Că aceasta nu înseamnă însă, că legiuitorul a putut să aibă în vedere prin cuvintele «un alt imobil» numai două sau mai multe imobile distincte, ci și unul singur atunci când a fost astfel construit, și aceasta devine din ce în ce mai frequent astăzi, în cât să conțină mai multe apartamente astfel amenajate în cât fie care din ele să permită aceeași posibilitate de folosință comodă ca și o clădire separată;

Că făcând aplicațiunea acestor principii în speță, se constată în fapt din răspunsurile apelantului la interogator, singura dovadă invocată de intimată în această privință, că apelantul în afară de cele 7 camere închiriate intimătei a mai închiriat din același imobil 2 camere, un antreu și o bucatărie unei alte persoane. Că aceste camere închiriate însă, separat, nu pot constitui un apartament în sensul arătat mai sus, pe deoparte pentru că nu s'a făcut dovada că imobilul se găsește astfel construit în cât aceste camere să poată constitui un apartament separat, iar pe de altă parte pentru că legea singură prin același alineat c, recunoaște ca necesare proprietarului căsătorit, cel puțin 3 camere, dintre care una de lucru și câte una de fiecare membru al familiei. Că în, speță, constatându-se că apelantul a închiriat numai două camere, un antreu și o bucatărie, prin urmare mai puțin decât îi recunoaște legea ca indispensabil pentru trebuințele sale familiare și pe care ne mai putându le utiliza astfel, pentru ca nevoile familiei sale să fie satisfăcute, nu i se poate face o culpă, că nevoind să le lase neproductive le-a închiriat;

Că dacă apelantul recunoaște prin același interogator, că, în afară de aceste camere a mai închiriat din același imobil încă alte două prăvălii, aceasta nu putea schimba soluțiunea procesului, pe de o parte pentru că intimata cu nimic n'a contrazis mărturisirea indivizibilă a apelantului că, aceste două camere sunt prăvălii, iar pe de altă parte pentru că prăvăliile ne intrând în categoria camerelor de locuit, dispozițiunea textului invocat de intimată este inaplicabilă;

Că fiind astfel, această a doua obligațiune a intimăteii trebuie privită ca nefondată, așa încât apelul devenind deci fondat, el urmează să fie admis, ca atare și acțiunea introdusă înaintea primei instanțe, menționându-se rezilierea contractului pe ziua de 23 Aprilie (St. Gheorghe) 1924, așa cum s'a cerut de însăși apelantul.

Pentru aceste motive redactate de d-l consilier Dem. Polichron, Curtea, în majoritate, admite de fondat apelul făcut de I. Bengulescu etc.

(ss) P. Patriciu, Dem. Polichron, Ep. Sculi.

Grefier (ss) I. Niculescu.

Opiniune

Subsemnatul consilier, Dartanian Niculescu difer de majoritatea Curții și sunt de opinie a se respinge ca nefondat apelul făcut de I. Bengulescu contra sentinței civile a Trib. Mehedinți secția II-a cu No. 566/923, prin care s'a respins ca nefondată acțiunea intentată de apelant prin petiția înregistrată la No. 8155/923, contra intimăteii Casa Centrală a asigurărilor și ocrotirilor sociale din Ministerul Muncii de a evacua imobilul său zestral din orașul Severin, piața Bibescu, colț cu str. Filomelelor No. 35, ce i-a fost închiriat intimăteii prin contractul de închiriere sub semnătură privată vizat de Administrația Financiară Mehedinți sub No. 1002 din 27 Maiu 1922, pentru sediul corporațiunei meseriașilor

„Traian“ din T. Severin, a Casei de boală a acestei corporațiuni și a oficiului public de plasare, pe termen de un an începător dela 23 Aprilie stil vechiu 1922 (St. Gheorghe) și până la 23 Aprilie 1923, cu chirie pe acest timp, pentru 7 din cele 11 camere ale citatului imobil de 15.800 lei în care contract există înserată la art. 2 clauza, acest termen nu se va putea prelungi decât prin acordul ambelor părți, iar motivele opiniei de față pe lângă cele din sentința apelată sunt și următoarele:

Ambele motive ale acțiunei 1) Că contractul fiind închiriat numai pe timp de un an, iar părata renunțând anticipat la prelungirea acordată de lege în contra voinței părților, prin această dreptul său de a ocupa acest imobil a încetat și deci reclamantul este în drept a cere evacuarea; 2) Că reclamantul fiind proprietar al imobilului în chestiune, încă dinaintea datei de 27 Martie 1923, și fiind adăpostit provizoriu la tatăl său în str. Smârdan, T.-Severin, și ne mai având nici un alt imobil pentru trebuințele sale, se găsește în situația prevăzută de art. 1 § 5 din noua lege a chiriilor din Aprilie 1923 și deci în drept a cere evacuarea părăteii chirie, ambele aceste două motive ale acțiunei sunt neîntemeiate și iată de ce:

1. Clauza de renunțare anticipată la prelungirea contractului de închiriere de care se prevalează apelantul reclamant este inoperantă ca fiind contrară art. 5 din codul civil, care dispune că nu se poate deroga prin convențiune la legile care interesează ordinea publică, și este necontestat că dispozițiunile legilor de prelungirea contractelor de închiriere sunt de ordine publică, cum o declară formal art. 4 al legii din Aprilie 1922 și art. 1 al aceleiași legi. Dealtfel apelantul nici nu și-a mai susținut în apel acest motiv al acțiunei;

2. Apelantul reclamant I. Bengulescu se găsește de căzut din dreptul recunoscut proprietarului chiriei sau toleranți prin art. 33 al legii actuale de prelungirea contractului de închiriere de a evacua pe chiriași lor pentru a se muta ei în casa lor, pentru că D-sa după 23 Aprilie st. v. 1916 și anume la Apr. și la Mai 1922 și-a închiriat pe deoparte imobilul a cărui evacuare o cere, pe de altă parte a mai închiriat din același imobil un apartament compus din două camere și un antreu și o bucatărie și deosebit alte două camere serviciului de măsuri și greutate din orașul T. Severin cum se constată din recunoașterea ce a făcut la interogator, ce i s'a luat la Tribunal, în ședința dela 28 Septembrie 1922 (dos. Trib. fila 10) când despre această ultimă închiriere apelantul reclamant obiectează că acele camere erau de prăvălii și nu puteau să locuiască în ele, despre prima închiriere dânsul nu obiectează nimic;

Rămâne de examinat, dacă apelantul ar fi putut locui unul din apartamentele ce a închiriat în imobilul său zestral din T. Severin situat în piața Bibescu colț cu str. Filomelei No. 35, pe care le-a închiriat succesiv în Aprilie și Mai 1923, cum se arată mai sus;

Din actele dela dosar și anume din actul său dotal autentificat de Trib. Mehedinți s. I sub No. 1519 din 23 Octombrie 1923 și din certificatul Poliției orașului T. Severin No. 15970 din 23 August 1923, se constată că reclamantul este un om tânăr de curând căsătorit, că părinții soției sale: soții Elena și C. Petrescu din com. Baia de Aramă și părinții săi bătrâni soți Bengulescu domiciliază în casele lor deosebite primii în com. Baia de Aramă în casele trecute în actul dotal la litera b) al căror uzufruct și l'au rezervat pe tot timpul vieții înzestrătorilor și cei din urmă în casele lor din T. Severin strada Smârdan No. 26, aceștia din urmă cu atâta largime, că au putut tolera să locuiască la dânsii și pe reclamant fiul lor, cu soția sa, deci trebuințele personale ale reclamantului și ale familiei sale în ce privește locuința sunt reduse cu mult, și au putut

perfect de bine locui fie apartamentul compus din două camere, antreu și bucatărie ce la Aprilie 1923 l'a închiriat separat, fie restul camerilor sau parte din ele, ce ulterior a închiriat Serviciului de măsuri și greutate din T. Severin și intimătei Casa Centrală a asigurărilor și ocrotirilor sociale ;

Că, în aceste împrejurări apelantul se găsește decăzut din beneficiul de a evacua pe intimată ultimă ca chirie, ca pedeapsă pentru specula ce se constată a fi făcut cu închirierile apartamentelor din imobilul său mai sus arătat și în conformitate cu art. 2 lit. c, alin. III, din legea pentru prelungirea contractelor de închiriere din Aprilie 1922, dispoziție menținută prin art. 1 al actualei legi în vigoare de prelungirea contractelor de închiriere din Aprilie 1923 ;

Că deci, acțiunea sa este nefondată și bine și legal Tribunalul i a respins-o că atare, iar apelul său pentru motivele de mai sus, este nefondat și cătă a fi respins ca atare.

(ss) *Dari. Niculescu.*

NOTA. — Asupra primei chestiuni pe care majoritatea Curtii a rezolvato în mod juridic vezi și *Codul închirierilor de Conduratu, Periețeanu și Velesu* pag. 191 și urm.

Asupra chestiunii a doua vezi și Trib. Ilfov S. III civ. cor. Sent. civ. No. 439 din 29 Mai 1922, cu nota d-lui I. Gr. Periețeanu, în *Curierul Judiciar* No. 229 din 1 Sept. 1922 pag. 461 și urm.

(N. R)

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI, SECȚIA III

Audiența dela 6 Iunie 1924

Președinția d-lui D. M. MAXIM, Președinte

Banca de Credit Român cu Banca de Credit Național

Deciziunea comercială No. 61

Societate anonimă. — Denumire. — Proprietate industrială — In ce condițiuni poate constitui o concurență neloială ? — Art. 58 cod. com.

Societățile anonime n'au firme sociale, ci sunt desemnate și individualizate printr-o denumire particulară sau prin arătarea obiectului întreprinderii lor, spre a se deosebi de alte întreprinderi similare.

Potrivit principiilor generale în materie de proprietate industrială și regulilor privitoare la quasi-delicte, numele ales de către o societate anonimă este proprietatea sa și are dreptul a o apăra în contra oricărei uzurpațiuni de către o societate concurentă.

Faptul săvârșit de o societate creiată în urmă de a adopta un nume analog cu acel al societății existente și susceptibil de a face să se nască confuziune în spiritul public, ar constitui o concurență neloială numai atunci, când instanța de fond ar constata în fapt, că această confuziune s'a produs, ceea ce în speță nu este cazul.

S'a prezentat apelanta pârâtă, prin d-l avocat Gr. C. Conduratu, lipsind apelanta reclamantă.

Curtea,

Asupra apelurilor făcute de Banca de Credit Național și Banca de Credit Român contra sentinței Trib. Ilfov secția comercială No 296 din 12 Mai 1923, prin care s'a admis în parte acțiunea celei din urmă și s'a obligat cea dintâi a-și schimba denumirea de „Banca de Credit Național” într-o altă denumire, pentru a nu mai produce confuziune cu denumirea firmei reclamante, Banca de Credit Rămân, și în acelaș timp a radia firma sa actuală, și prin care sentință s'a respins punctul din cerere privitor la lei 2000 daune comina-

torii pentru fiecare zi de întârziere până ce își va schimba denumirea ;

Având în vedere că „Banca de Credit Național”, prin apelul făcut cere a se respinge în total acțiunea reclamantei Banca de Credit Român, iar prin apelul acestei din urmă să cere să se admită punctul al doilea privitor la daune cominatorii, respins de prima instanță ;

Istoric. Având în vedere că din actele prezentate, sentința atacată și lămuririle date de reprezentantul Băncii de Credit Național, singura prezentă în această instanță, rezultă că la 11 Ianuarie 1923, Banca de Credit Român, societate anonimă din București, strada Stravropoleos No 3, a acționat Banca de Credit Național, din str. Brezoianu No. 4, spre a fi obligată să-și schimbe denumirea de „Banca de Credit Național”, care din cauza prea marelui asemănări cu numele Băncii de Credit Român, produce confuziune și îi cauzează prejudicii, mai cerând autorizarea de a cere radierea firmei pârâte să se ordone publicarea hotărârei pe socoteala Băncii pârâte și să se condamne Banca de Credit Național și la câte 2000 lei daune cominatorii pentru fie care zi de întârziere, până ce-și va schimba denumirea. Tribunalul Ilfov secția I comercială, în lipsa pârâtei, a admis în parte acțiunea, găsind confuziune posibilă, dispunând schimbarea și radierea denumirii Băncii de Credit Național și respingând numai punctul privitor la daunele cominatorii. Contra acestei sentințe s'a făcut apel de ambele Bănci, pretinzând Banca de Credit Român, prin apelul ei de a i se admite și cererea privitoare la daunele cominatorii.

a) *In ce privește apelul Băncii de Credit Național :*

Având în vedere că prin apelul ei, citata bancă cere a se respinge în total acțiunea, sub cuvânt că nu poate fi confuziune între ambele denumiri ;

Considerând că în rezolvarea chestiunii trebuie a se stabili în primul loc, caracterul denumirii societăților anonime, și apoi chestiunea posibilității confuziunii în specie.

Discuțiunea asupra denumirii societății :

Considerând că, după art. 58 din codul comercial, societățile anonime n'au firme sociale, ci sunt determinate printr-o denumire particulară, sau prin arătarea obiectului întreprinderii, legiuitorul găsind că adoptarea unei asemenea denumiri este indispensabilă pentru asemenea societăți, căci ele neavând asociați personal obligați, nu pot fi desemnate și individualizate, spre a se deosebi de alte întreprinderi similare, decât prin titluri ce le-a dat fondatorii lor ;

Considerând că măsura luată de legiuitor privind astfel atât interesul particular al societății, cât și interesul public, care cere ca toți cei de al treilea să fie feriți de confuziune în raporturile lor cu societățile, este necontestat că, potrivit principiilor generale în materie de proprietate industrială și a regulilor privitoare la quasi-delicte, numele ales de către o societate este proprietatea sa, că ea are drept a o apăra în contra oricărei uzurpațiuni de către o societate concurentă, și că faptul săvârșit de o societate creiată în urmă de a adopta un nume analog cu acel al societății existente și susceptibil de a face să se nască confuziune în spiritul public, ar constitui o concurență neloială, autorizând societatea vătămată, a reclama schimbarea denumirii adoptată de societatea nouă ;

Considerând însă că, pentru ca să existe uzurpațiunea unei denumiri, se cere, ca o condiție esențială, ca confuziunea între stabilimentul a cărui denumire se pretinde că s'a uzurpat și între acel care uzurpă, să fie posibilă ; și, că, din acest punct de vedere, instanța de fond fiind suverană în aprecierea sa, urmează a cerceta

toate împrejurările de fapt, spre a examina dacă poate fi confuziune, întrucât în specie este cert că este analogii în exploatarea ambelor societăți, fiind amândouă întreprinderi financiare.

Chestiunea confuziunii denumirilor :

Considerând că, din examinarea ambelor denumiri ale societăților litigante, Curtea își face convingerea că confuziune nu poate fi posibilă, pentru că ele au după vintele : „Banca de Credit” calitative distincte, ce caracterizează și individualizează suficient ambele întreprinderi ;

Considerând că faptul primirii de către reclamanta Banca de Credit Român a unei corespondențe postale adresate părâtei Banca de Credit Național, singurul fapt concret invocat și dovedit de reclamantă, ca probă a posibilității confuziunii, nu este suficient, pentru că în aprecierea asupra unei asemenea confuziuni, trebuie să se țină seamă de aceea ce ar putea să se producă asupra unei persoane cu inteligență comună și diligentă, și care deci își dă seama de fapte și împrejurări, iar nu de confuziunea ce ar putea să fie produsă asupra unei persoane neglijentă sau fără cultură suficientă, precum a fost neglijent, în cazul de față, factorul poștal, care n'a dat atențiunea cuvenită adreselor depe scrisorile ce urma să le împartă, și care aveau indicația precisă „Banca de Credit Național”, precum și neglijența funcționarului „Băncei de Credit Român”, care a primit, fără a avea dreptul, niște scrisori ce nu erau adresate Băncei sale, ci Băncei părâte ; că, în tot cazul, nu s'a dovedit și nici măcar nu s'a pretins de către reclamantă, că părata ar fi primit vreo scrisoare ce i-ar fi fost adresată personal.

Concluziune

Considerând că în fața celor stabilite neputând fi confuziune și deci prejudiciu, acțiunea Băncei de Credit Român devine neîntemeiată, astfel că apelul făcut de Banca de Credit Național urmează a fi admis și condamnată Banca de Credit Român să-i plătească 2000 lei cheltueli de judecată.

b) In ce privește apelul Băncei de Credit Român :

Având în vedere că, întrucât acțiunea se respinge ca fără temei, dela sine urmează a se respinge și apelul Băncei de Credit Român, care privește un punct subsidiar respins de prima instanță și care ar putea rămâne numai în ipoteza admiterii acțiunii.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Președinte D. G. Maxim, Curtea, admite apelul făcut de Banca de Credit Național, respinge apelul și acțiunea Băncei de Credit Român, etc.

(ss) D. G. Maxim, Sp. Popescu, I. Botez.

Grefier, (ss) I. Chiru.

TRIBUNALUL BUZĂU SECȚIA I

Audiența dela 1 Iulie 1924

Președinția d-lui AL. ȘTEFĂNESCU, Judecător

General Al. Jecu cu Aurel Popescu

Sentința civilă No. 237

Lege excepțională. — Texte susceptibile de soluții contradictorii. — Metodă de interpretare. — Contract de prăvălie, expirat la 6 Mai 1924. — Nebeneficierea de ultima prelungire legală. — Dacă se bucură de prelungirea tranzitorie de un an ? — Art. 1 și 3 legea chiriilor din 1924.

1. O lege excepțională trebuie interpretată în mod strict. Dacă un text este susceptibil de soluțiuni contradictorii, interpretul va căuta intenția autorului legii, rațiunea textului și scopul ce a voit să fie satisfăcut prin înscrierea aceluși text.

2. Art. 1 din noua lege a chiriilor vorbește numai de contractele de locuințe, pe când art. 3 de prăvălii. Aceste din urmă contracte ca să poată beneficia de încă un an de prelungire, împotriva voinței proprietarului, trebuie să fi beneficiat de ultima prelungire, ceea ce nu este în speță.

În al doilea rând, legea din 1924 nu se ocupă de contractele a căror termen expiră la 6 Mai 1924 în mod convențional, iar nu prin efectul legii, ele fiind lăsate liberei tranzacțiuni, cum este în speță, în cât nu pot beneficia de prelungirea tranzitorie de un an, acordată de art. 3 din legea din 1924.

Tribunalul,

Cn privire la apelul de față îndreptat împotriva cărței de judecată civilă No. 193,924 a Judecătoriei urbane Buzău ;

Având în vedere acțiunea dela prima instanță, concluziile orale și scrise, cum și cartea de judecată apelată ;

Considerând că în fapt procesul se prezintă după cum urmează : reclamantul apelant General Al. Jecu din orașul Buzău, închiriaza intimatului Aurel Popescu o prăvălie din str. Unirei, 78 sub Hotel «Regal», pe timp de 5 ani, dela Sf. Gheorghe 1919, la Sf. Gheorghe 1924. Contractul de închiriere e vizat de administrația financiară Buzău la No. 12159 din 5 Februarie 1919 ;

La 14 Mai 1924 st. n., după expirarea contractului, proprietarul chiamă în justiție pe chiriaș, potrivit legii chiriilor din 1924, să se constate că contractul expiră, deci se reziliază la data de 23 Aprilie 1924 st. v. și prin consecință chiriașul să fie obligat să evacueze imobilul pe ziua expirării termenului, cu execuția provizorie ; că deci pretinde proprietarul, chiriașul nu poate beneficia de anul de toleranță, dat de lege în art. 3, adică de a mai deține imobilul până la 1925 Sf. Gheorghe, acțiunea a fost respinsă ;

Că principalmente chestiunea se poate formula astfel : chiriiașii de prăvălii, ale caror termene convenționale expiră la 23 Aprilie 1924, mai beneficiază sau nu de termenul de un an acordat de art. 3 din legea chiriilor din 1924 ?

În legătură cu răspunsul ce este de dat la această întrebare, răspuns care trebuie bazat numai pe art. 3 din lege, apelantul a insistat asupra unei chestiuni de drept asupra căreia Tribunalul trebuie să se pronunțe, anume aceia de a se ști care metodă de interpretare trebuie adoptată când este vorba de un text excepțional : metoda argumentării *per a contrario*, sau metoda prin analogie. Conchide apelantul că numai metoda primă trebuie adoptată, căci metoda analogiei constă în a căuta rațiunea legii și motivele ce au determinat pe legiuitor când a edictat un text de lege, procedare admisibilă numai în dreptul comun ;

Considerând că este stabilit că o lege excepțională, trebuie interpretată strict, — că legea nouă a chiriilor, ca și cele ce au precedat-o, este o lege de excepție ;

Considerând totuși că un text de lege, excepțional, sau de drept comun, dacă este succedibil de soluțiuni, în aplicarea lui, care se exclud, fiindcă sunt contrarii, în asemenea situație nu numai că este permis, dar este obligat interpretul să caute intenția autorului legii, rațiunea textului și scopul ce a voit să fie satisfăcut prin inserarea aceluși text. În asemenea situație, o interpretare izolată și literală a articolului de lege, fără a se raporta la spiritul și economia întregii legi, ar fi o interpretare greșită ;

Că art. 3 fiind un text de asemenea natură, o interpretare literală pusă în legătură cu spiritul și intenția legiuitorului este de adoptat ;

Considerând că soluția la chestiunea de a se ști dacă contractele de închiriere de prăvălii, ale căror termene expiră la Sf. Gheorghe 1924 de a nu se mai prelungi cu încă un an, cum prevede art. 3 din lege, se bazează nu numai pe argumente de text, dar și pe argumente de rațiune ;

Argumente de text :

Articolul 3, care rezolvă chestiunea are următoarea cuprindere : «contractele de închiriere sau subînchiriere, cari nu cad sub prevederile No. 1, 2, 3 și 4 de sub art. 1, și care au beneficiat de ultima prelungire legală, reintră sub regimul dreptului comun ;

În acest scop . . . se acordă un termen de 1 an . . . etc.

Considerând că două sunt condițiile ce trebuie îndeplinite de un contract de locație ca să beneficieze de un an de pre-

lungire: să nu fie prevăzut de art. 1 (numerele 1, 2, 3 și 4) și apoi să fi beneficiat de ultima prelungire;

Contractul de față îndeplinește prima condiție, nu îndeplinește pe a doua, deci nu poate beneficia de dispozițiile alin. 2 din art. 3 din lege;

Condițiile se cer cumulativ;

Acest fel de a judeca este întemeiat fiindcă în art. 1 se vorbește numai de contractele de locuință, pe care le-a prelungit 3 ani, și se arată precis, — fie că aceste contracte de locuință au ajuns la Sf. Gheorghe 1924, prin expirarea termenului contractual, fie în puterea prelungirii legale în baza legilor anterioare;

Articolul 3 se ocupă numai de contractele de prăvălii. El nu privește contractele de locuință a căror situație a fost reglementată în art. 1 și nu privește nici contractele de hoteluri, cinematografe, etc., deoarece acestea au fost de mult date liberei tranzacții. A doua condiție din art. 1 alin. 1 privește numai contractele de prăvălii, ea nu a fost pusă în lege, cum pretinde partea intimată, ca să împiedice pe chiriașii de hoteluri, cinematografe, etc., să ceară și aceștia prelungirea de un an. Nu avea interes legiuitorul să se ocupe de hoteluri, etc., căci era inutil. Chiar dacă nu se prevedea aceasta a doua condiție, în lege, și tot nu se înțelegeau contractele cinematografelor, etc.;

Considerând că odată stabilit că art. 3 se ocupă numai de prăvălii, legiuitorul își exprima voința cu privire la ele spunând precis: «un contract de prăvălie ca să aibă încă un an ființă, împotriva voinței proprietarului, trebuie să fi beneficiat de ultima prelungire»;

Contractul din litigiu nu întrunește această condiție, deci nu poate fi prelungit încă un an;

De rațiune.

Legea chiriilor din 1924 nu se ocupă decât de contractele a căror existență la 23 Aprilie 1924 se datorește numai prelungirii, nu se ocupă și de acele contracte a căror existență la această dată e datorită expirării termenului convențional. Aceste contracte, fiind contracte de drept comun, nu au fost obiectul preocupărilor legiuitorului din 1924;

Legiuitorul din 1924, respectă libertatea convențiilor;

Considerând că un contract de închiriere de prăvălie, al cărui termen expiră la Sf. Gheorghe 1924 ca să fie guvernât de legea excepțională din 1924, deoarece legea în nici un text al său nu se ocupă de această categorie de contracte, trebuie ca părțile contractuale să-l fi privit ca atare. Un asemenea contract deși nu a beneficiat de ultima prelungire, dar dacă din oare cari fapte, cum ar fi spre exemplu, majorarea chiriei inițiale, în timpul executării, majorare pe care legile de chirii ce s-au succedat au admis-o, cum se știe, sau primirea din partea chiriașului, benevol, în cursul contractului a unor obligațiuni impuse de legile ce au avut loc chiriilor prelungite, obligațiuni care în contract nu figurează, în asemenea situație un atare contract, deși nu a beneficiat de ultima prelungire, este guvernabil de legea din 1924.

Contractul dintre Al. Jecu și Aurel Popescu, este guvernabil de legea din 1924 a chiriilor, sau este un contract de drept comun?

Considerând că contractul dintre părțile din proces este un contract de drept comun, fiindcă chiar părțile l-au considerat ca atare. Contractul a luat ființă la Sft. Gheorghe 1919, cu termen până la Sft. Gheorghe 1924. În momentul când părțile au convenit, contractele de chirii erau sub imperiul art. 35, și 37 din legea specială de măsuri excepționale, dar numai cele existente dinaintea războiului, deci acesta nu era existent la această dată, iar în momentul când contractul se punea în lucrare (Sft. Gheorghe 1919) era în vigoare decretul lege 1058 din 6 Martie 1919 când și el prevedea dispoziții referitoare la contractele prelungite în baza art. 35 și 37 din legea de mai sus, — deci acest contract legalmente este scos de sub cenzura legilor excepționale.

Dar chiar în ipoteza că din momentul punerii în lucrare, decretul lege 1058 i se aplică — cum acest decret nu prevedea prelungirea decât pe un an, până la Sft. Gheorghe 1920, termenul contractual de 1924 adică cu mai mult trei ani decât legea în vigoare, arată că părțile au înțeles a contracta sub dreptul comun. Căci părțile nu puteau ști dacă dela 23 Aprilie 1920 înainte va mai veni vre-o prelungire sau nu și cât va fi această prelungire, în cazul că se va admite. A această liberă înțelegere a lor în fixarea termenului, când nu se știa nimic de prelungiri a contractului, caracte-

rul de contract privit de însăși părțile ca fiind de drept comun, — și nici vre-o modificare, în cursul executării, contractul nu a primit.

Că deci ne găsim în fața a unui contract de drept comun.

Considerând că din spiritul legii reese că legiuitorul dela 1924, ca și precedenții legiuitori de altfel, vede cu ochi răi pe chiriașii de prăvălii. Chiar legiuitorul face constatarea (vezi expunerea de motive a art. 3 din Dan. pag. 3, legea chiriilor) că protecțiunea acordată de diferiți legiuitori anteriori sub forma prelungirii silită nu a corespuns scopului social pentru care a fost acordată protecțiune;

Pe de altă parte, legiuitorii excepționali în materie de chirii, deci și legiuitorul din 1924, au crezut ca apropierea de normal, și mai târziu normalul dinainte de războiu, să se realizeze prin scoaterea treptat dela prelungirea forțată a diferite categorii de chiriași.

Că, dacă aceasta este convingerea legiuitorului și cu privire la efectele asupra termenelor de prelungire de care s'au bucurat atata vreme negustorii, — convingerea nefavorabilă acestei clase de profesioniști — și dacă aceasta este convingerea legiuitorului și cu privire la apropierea de normal și la realizarea lui prin redarea dreptului comun, a cât mai multor contracte de inciriere, apreciate după diferitele categorii de profesiuni, nu ar contraveni legiuitorul singur propriei sale convingeri, nu ar fi inconsecvent, fiindcă una crede și alta legiferează, dacă ar mai acorda protecție sa excepțională unor contracte pe care însăși părțile contractante le-au înțeles ca fiind de domeniu dreptului comun; drept comun pe care legiuitorul se silește să-l restabilească? Cum, regretă legiuitorul că clasa negustorească s'a bucurat de protecția sa, deoarece această protecție — și din cauză, pe lângă alte cauze, că negustorii sau caracterizat și în perioada prelungirii printr'un accentuat spirit de aviditate, — nu și-a atins scopul, ieffenirea vieții și să o mai acorde atunci când părțile au contractat ne-mai înțelegând să beneficieze de vre-o protecție de prelungire? Evident că o asemenea intenție nu a avut legiuitorul când a edictat dispoziția art. 3;

Că încă mai dat fiind și faptul că legea din 1924 consacră ca principiu, neprelungirea contractelor de închiriere, principiu ce formează regula în materie de locație, prelungirea fiind excepția, — după cum rezultă din art. 1 din lege — categorisirea în rândul excepțiilor a unui contract de drept comun, trebuia prevăzută. expres în lege, ceea ce legiuitorul nu a făcut;

Echitatea.

Având în vedere că s'a invocat echitatea, în sensul că nu este echitabil ca să fie lăsat un chiriaș de prăvălie în mod brusc, fără local de prăvălie, înainte de a i se acorda un termen înăuntrul căruia să-și aranjeze situația.

Considerând că chestiunei privitoare la situația chiriașilor de prăvălii, legiuitorul nu-i mai acordă caracterul unei chestiuni de ordine publică. — Termenul de un an din art. 3 îl acordă legiuitorul chiriașilor care într'adevăr intră în acest articol din motive de umanitate, iar nu că interesul social ar cere aceasta, căci dacă, ar acorda acest termen din motive de ordine publică, ar fi prevăzut că orice contract de locație, fie că s'a bucurat de prelungirea ultimă, sau nu, se mai prelungește pe un an, cu anunțarea expresă că la această expirare a acestui an, nu se mai acordă o prelungire nouă, ceea ce legiuitorul nu a făcut, — or motivele de umanitate în contractele de locație de drept comun nu pot modifica legea părților, și nu pot fi invocate de nici una din părți contractante, căci ar fi o modificare a contractului, a legii dintre părți, dacă pe motive de asemenea natură, s'ar modifica un contract de o singură parte, fără ca cealaltă să consimtă.

Că, deci, chestiunea echității în speța de față, este a se înlătura;

Că astfel fiind, apelul urmează să fie admis, cartea de judecată reformată și acțiunea admisă.

Pentru aceste motive redactate de d-l Al. Ștefănescu, judecător de ședință. Tribunalul admite apelul făcut de General Al. Jecu, etc.

(ss) Al. Ștefănescu, Dem. Rădulescu

Grefier, (ss) St. Ștefănescu

NOTA: Tribunalul Buzău S. I. rezolvă problema dacă un contract de prăvălie, care expiră contractual pe ziua

de 6 Mai 1924, se mai poate bucura de păsuirea de un an acordată de art. 3 al legii chiriilor din 1924.

Modul cum a fost soluţionată această chestiune, îl găsim perfect întemeiat şi aceasta dintr'un întreg punct de vedere :

1. Din punctul de vedere al textului de lege

Art. 3 al legii chiriilor, care se referă la prăvălii, nu vorbeşte nicăieri de ipoteza pe care o examinăm. Şi atunci naşte chestiunea : cum va rezolva juristul problema de mai sus ? Evident că, prin mijocul interpretării şi anume : ori printr'o interpretare bazată pe argumentul de analogie, care constă în a supune aceluiaşi regim pe chiriaşii de prăvălii, cari au stat până la 6 Mai 1924 în baza termenului din contract, ca şi pe cei ce au stat până la această dată în baza ultimei prelungiri legale ; ori printr'o interpretare bazată pe argumentul *a contrario* « *qui dicit de uno negat de altero* », care constă în a raţiona că, legiuitorul acordând prelungirea tranzitorie numai unora, (celor ce au beneficiat de ultima prelungire legală), a refuzat-o celorlalţi (celor ce au stat în baza termenului din contract).

Ei bine, pentru a ne da seama de care criteriu de interpretare ne vom servi, trebuie să determinăm în primul rând, care-i natura legii de interpretat.

Actuala lege a chiriilor, e o lege excepţională, şi aceasta nu suferă nici o discuţiune, căci ea nu face altceva decât în mod excepţional şi pe un timp limitat să deroge dela convenţia părţilor şi să-şi impune regimul ei excepţional, lucru ce e perfect caracterizat prin chiar titulatura ei : « Lege privitoare la regimul excepţional al raporturilor dintre proprietari şi chiriaşi ».

Aşa dar, legea ce trebuie s'o interpretăm, e o lege excepţională şi dacă e aşa, urmează că ea nu e susceptibilă de o interpretare pe cale de analogie, fiindcă legile excepţionale sunt de interpretare strictă « *exceptiones sunt strictissimae interpretationis* ». A se vedea în acest sens (Alexandrescu Dr. civ., T. I, Ed. 1, pag. 25 ; Murlon, code Napoéon T. I, Ed. 8, pag. 63 ; Laurent, T. I, pag. 352 şi 353 ; Baudry Lacantinerie şi Fourcade, T. I, asupra „Persoanelor“, pag. 175 ; Paniol, T. I, Ed. II, No. 224, pag. 90. etc.).

Deci, primul criteriu de interpretare fiind inadmisibil, urmează să-l examinăm pe al doilea, însă mai înainte de a examina aplicaţiunea acestui criteriu la cazul în speţă, să facem următoarea remarcă şi anume că, nu se poate privi ca o omisiune faptul că legiuitorul în art. 3 nu se ocupă de ipoteza noastră şi cu atât mai puţin nu se poate spune că legiuitorul prin cuvintele din acest articol, a înţeles a îngloba şi contractele cari n'au beneficiat de prelungire, şi ai căror chiriaşi au stat până la 6 Mai 1924 pe baza termenului din contract ; căci atunci când legiuitorul a vroit să vizeze şi această categorie de chiriaşi, a spus-o în mod expres şi categoric, cum a făcut-o în art. 1 alin. final din aceeaşi lege, care se referă la locuinţe şi unde se spune : « Această nouă prelungire operează, fie că expirarea contractelor se datoreşte împlinirii vechii prelungiri, fie încetării lor prin ajungere la termen ».

Singura interpretare ce se impune în cazul nostru, este cea bazată pe argumentul *a contrario* şi aceasta pe baza următoarelor considerente :

a) Pe considerentul că de unde în celelalte legi ale chiriilor trecute, se spunea că se prelungesc toate contractele ; prin prezenta, principiul e al neprelungirii, iar excepţia dela acest principiu o formează prelungirea. A se vedea în acest sens art. 1 din actuala lege, care spune că *se prelungesc numai următoarele contracte etc.* ; precum şi expunerea de motive a Ministrului (a se vedea *Codul închirierilor* de Conduratu, Perieţeanu şi Ve-

lescu pag. 39), care spune : « Contrar de ceea ce a avut loc până astăzi, când regula era prelungirea contractelor, şi excepţiunea neprelungirea, prin proiectul ce-l propunem am răsturnat această regulă, prelungind contractele numai pentru locuinţă şi lăsând celelalte contracte sub regimul dreptului comun ».

Aşa dar, dacă în trecutele legi ale chiriilor s'ar fi omis v'ro ipoteză de locaţiune dela principiul prelungirii, s'ar fi putut susţine că, deşi cazul în speţă nu este expres menţionat în lege, totuşi bazat pe principiul general de prelungire al tuturor contractelor, urmează că şi acea ipoteză neprevăzută să intre în prelungire.

b) Argumentul *per a contrario* îşi găseşte o perfectă aplicaţiune în cazul de faţă, fiindcă prin aplicaţiunea sa, la o lege excepţională reintrăm în regimul dreptului comun, ceea ce constituie cea mai firească aplicaţiune a criteriului *per a contrario* (Citez în acest sens pe Murlon, Ed. 8, T. I, pag. 63 ; Laurent, T. I, Ed. 5, pag. 356 ; Baudry Lacantinerie şi Fourcade, T. I, asupra „Persoanelor“, pag. 176).

c) În fine, argumentul *per a contrario* e aplicabil cu atât mai mult în cazul nostru, cu cât însuşi legiuitorul din 27 Martie 1924 în art. 49 spune : « Toate legile, decretul-legi şi regulamentele privitoare la prelungirea contractelor de închirieri, se abrogă şi ori unde legea de faţă nu dispune, se aplică dispoziţiunile legilor civile în vigoare, consacrand dreptul comun ».

II. Din punctul de vedere al lucrărilor preparatorii şi anume al expunerii de motive şi al desbaterilor parlamentare.

Din expunerea de motive a Ministrului de Justiţie, reiese în mod neîndoielnic că intenţiunea d-sale a fost ca să acorde păsuirea tranzitorie de un an numai contractelor ce fuseseră prelungite de legile anterioare ale chiriilor, iar nu şi aceluia care nu suferiseră această prelungire şi cari expirau contractual la 6 Mai 1924, şi aceasta se evidenţiază perfect din următorul pasagiu : (A se vedea *Codul închirierilor* de Conduratu, Perieţeanu şi Velescu pag. 39) « Cum ar fi fost însă neuman şi nedrept a face tranziţie la dreptul comun, pentru întreprinderile comerciale şi industriale şi în genere persoanele juridice, prin efectul imediat al legii, am stipulat un termen de un an, pentru ca chiriaşii din această categorie, să-şi poată regula situaţiunea faţă de proprietarii lor şi în care timp să continue a se folosi de imobilele închiriate ».

Este evident că anul tranzitoriu pe care-l acordă Ministrul, se referă numai la contractele ce fuseseră prelungite de legile anterioare, căci intenţiunea Ministrului este ca în interiorul acestui an, părţile să se înţeleagă asupra viitoarelor contractări, asupra preţului, termenului, etc. ; adică înăuntrul acestui an, doreşte Ministrul, ca în locul regimului locativ legal excepţional ce existase până atunci, să se substituie un regim convenţional între părţile contractante. E neîndoielnic că pentru contractele încheiate numai prin consimţământul părţilor şi care n'au fost prelungite, nu-şi mai avea raţiune anul tranzitoriu, pentru ca părţile să se pună de acord asupra condiţiunilor contractării, căci ele au fost tot timpul de perfect acord. Iată dar de ce legiuitorul în art. 3 a accentuat în mod expres : „şi cari au beneficiat de ultima prelungire legală“.

În fine, intenţiunea Ministrului se evidenţiază tot aşa de bine şi din cursul desbaterilor parlamentare (a se vedea *Noul cod al închirierilor* de Conduratu, Perieţeanu şi Velescu, pag. 486), — voi reproduce textual : D-l Leonte Moldoveanu spune : « Domnilor Deputaţi, este o chestiune faţă de care aştept declaraţiunea d-lui Ministru, este o chestiune privitoare la contractele din

art. 3 al căror termen expiră acum la Sft. Gheorghe și altă chestiune este aceea a contractelor care expiră la Sft. Dumitru. Ei înțeleg ca acele contracte care expiră acum, intră perfect în prevederile legii de față și se amână cu un an, până la Sft. Gheorghe viitor. Vreau să știu însă, ce se întâmplă cu acele contracte care expiră la Sft. Dumitru viitor. Se amână ele numai pentru șase luni, sau se amână pentru un an, ca și celelalte, adică beneficiază de o prelungire egală ca a celea care expiră în momentul de față, sau beneficiază de o prelungire de o jumătate an? Aceasta pentru a evita vreun proces sau pentru vr'o neînțelegere între oameni.

Eu cred că ele vor beneficia de o prelungire de jumătate an, pentru că avertismentul să dă de acum, adică cu un an înainte».

La aceasta Ministrul d-l Mârzesen, răspunde: «Asupra ipotezei d-lui Leonte Moldovanu, răspund: contractele ce expiră la Octombrie viitor, nu au nevoie de un alt termen, deoarece au un termen dela data promulgării legii la Octombrie viitor, ceea ce înseamnă un termen de șase luni».

Două lucruri sunt de observat în aceste discuțiuni parlamentare:

a) Că Ministrul nu răspunde nimic d-lui Moldovanu asupra contractelor ce expiră prin ajungerea lor la termen la 6 Mai 1924, deci nu rezolvă problema, și nici raportorul legii nu dă un răspuns la această întrebare.

b) Că Ministrul răspunde d-lui Moldovanu numai asupra celei de a doua întrebări, relativă la contractele ce expiră la Octombrie viitor (Sft. Dumitru) 1924 și spune că n'au nevoie de un termen de prelungire de șase luni.

Este incontestabil că răspunsul Ministrului e perfect logic și consecvent cu principiile din art. 3 al legii. Într'adevăr cele ce expiră la Octombrie viitor, nu s'au bucurat de nici o prelungire legală și deci nu se vor bucura nici de prelungirea de șase luni, de care d-l Moldovanu credea că trebuie să se bucure.

Desigur, că dacă Ministrul ar fi vrut să dea în genere un termen de un an de prelungire tuturor contractelor de prăvălii, ce expiră la 6 Mai 1924 pentru ca dela 6 Mai 1925 să intre în câmpul dreptului comun, ar fi trebuit să dea un termen de șase luni și celor ce expiră la Sf. Dumitru viitor.

Dealtfel, așa înțelesese și d-l Moldovanu chestiunea și anume că dela 6 Mai 1925 toate contractele de prăvălii vor intra în câmpul liberei tranzacțiuni și de aceea în întrebarea pusă d-lui Mârzesen, spune: «Eu cred că ele vor beneficia de o prelungire de o jumătate an pentru că avertismentul se dă de acum, adică cu un an înainte».

Oci Ministrul răspunzând nu, urmează că părerea d-lui Moldovanu, era o părere izolată și care nu concorda cu opinia Ministrului și nici cu voința membrilor corpului legislativ, cari nu au făcut nici o remarcă relativ la această chestiune, mulțumindu-se cu felul de a vedea al Ministrului.

III. Din punctul de vedere al rațiunii art. 3

Dacă urmărim întreaga economie a legii, vom vedea că spiritul care se degajază din ea, relativ la chestiunea care ne preocupă, este că legiuitorul nu a căutat să dea un an de prelungire contractelor de prăvălii ce expiră la 6 Mai 1924, ci un an de păsuire tranzitorie la dreptul comun și anume acelora dintre chiriași, cari șezuseră până la această dată în baza ultimei prelungiri. Și aceasta pentru că în interiorul acestui an, chiriașii de prăvălii cari șezuseră pe baza nu a termenului din contract, ci a prelungirilor și care în mod omenesc puteau să speră că va mai veni o nouă prelungire și

din această cauză ei nu s'au rostuit la timp, ba chiar cei mai mulți dintre ei n'au voit să știe nimic de proprietarii lor, cu cari dela apariția legilor de prelungire, nu mai aveau nici o afacere, căci dreptul de a locui în imobil, ei nu-l mai aveau dela proprietar, ci dela lege.

Așa dar, din punct de vedere nu al dreptului, ci cel mult al echității, această categorie de chiriași de prăvălii spre a nu fi surprinși și spre a nu rămâne fără prăvălii, li s'a dat acest an tranzitoriu spre a-și relua vechile lor raporturi cu proprietarii, raporturi cari după cum am spus, încetaseră dela apariția legilor restrictive ale locațiunilor.

Pe când, din contra, situațiunea e cu totul alta, în cazul chiriașilor de prăvălii, cari au stat pe baza termenului contractual. Într'adevăr, dreptul de a sta în imobil, ei l-au avut dela proprietar, așa că în mod logic ei nu erau îndrituiți să speră o prelungire de locațiune dela legiuitor și cu atât mai puțin un termen tranzitoriu spre a se întoarce la dreptul comun, căci ei se găseau sub câmpul de aplicație al dreptului comun. Și dacă ar fi dorit să stea mai departe, ei ar fi avut tot timpul necesar ca în cursul executării contractului, să se înțeleagă cu proprietarii asupra viitoarei contractări. Aceștia n'au avut nevoie de nici un avertisment, fiindcă ei au fost avertizați încă din momentul contractării că pe ziua de 6 Mai 1924, sau Octombrie 1924, vor părăsi imobilele.

Și deși din punct de vedere juridic speranța nu e un drept, totuși dacă din punct de vedere uman ar fi fost îndrituită și această categorie să speră să stea mai departe, ei nu puteau spera în mod logic această favoare, decât dela proprietar, adică dela acela dela care dețineau și dreptul de a locui până la 6 Mai 1924. Și în fapt așa s'a întâmplat, căci majoritatea chiriașilor de prăvălii, cari dețineau imobile pe baza numai a contractelor, iar nu a prelungirii, înainte cu un an sau cu șase luni de expirarea lor, au intrat în tratative cu proprietarii asupra condițiilor viitoarei locațiuni și au încheiat contracte dela 6 Mai 1924 înainte.

Iată pe care temeiuri credem că soluțiunea Tribunalului Bazău secția I, este juridică și singura care se impunea în cazul de față. Dealtfel, chestiunea a fost soluționată și în doctrina noastră în acelaș sens de d-nii Conduratu, Periețeanu și Velescu, în valoroasa lucrare intitulată «Noul Cod al Inchirierilor», pag. 595, apărut în Editura Curierul Judiciar.

CORNELIU A. JECU

Doctor și laureat al facultății de drept din București.

TRIBUNALUL EPERNAY (Marne)

14 Aprilie 1921

Obligații. — Imprumut. — Clauza când debitorul va putea, va avea mijloace sau se va înlesni. — Termen necert. — Lipsa de obligație sub condiție potestativă. — Fixarea termenului de plată de către judecători. — Art. 1901 C. civil fr. (1583 C. civ. rom.).

Debitorul care se obligă a plăti o sumă de bani, fie prin fracțiuni (acoturi), fie în întregime, atunci când va putea, când va avea mijloace, când se va înlesni, etc., nu contractează o obligație sub condiție potestativă, nulă după art. 1174 C. civil fr. (1010 C. civ. rom.), nici o obligație de conștiință, nesupusă unei acțiuni judecătorești, ci o obligație cu termen necert, pe care judecătorii îl vor fixa, după împrejurări, conform art. 1901 din codul civil fr. (1583 C. civil rom.). (Recueil des sommes).

NOTA. — Câteodată poate să fie îndoielă asupra punctului de a se ști dacă părțile au în-

teles a prevedea în convenția lor un termen sau o condiție, ceea ce nu este fără interes, din cauza deosebirei ce există între termen și condiție (art. 1022 c. civil).

Astfel este, de exemplu, cazul când debitorul ar fi zis că va plăti: *când va putea, când va avea mijloace sau când mijloacele îi vor permite, când se va înlesni, când îi va sta prin putință și pre cât îi va sta prin putință, etc.*

Deși s'ar părea că, în asemenea cazuri, debitorul s'a obligat sub o condiție potestativă, pe care el ar fi în totdeauna liber a n'o îndeplini, zicând: că nu poate, că n'are mijloace, că nu s'a înlesnit, că nu-i stă prin putință, etc., totuși din art. 1583 relativ la împrumut, aplicabil în toate cazurile, rezultă însă că debitorul a înțeles a plăti cândva, și judecătorii. în asemenea cazuri, vor fixa un termen de plată, după împrejurări, pentru că a interpreta altfel convenția și a decide că debitorul este liber de a nu plăti, ar însemna a violă art. 978 din codul civil, după care clauza primitoare de a două înțelesuri, trebuie să fie interpretată în sensul ce poate produce un efect, iar nu acela ce n'ar produce nici unul, *magis ut valeat, quam ut pereat* (L. 13, Dig., *De rebus dubiis*, 34, 5). Vezi tom. VI al Coment. noastre, pag. 112 și tom. IX, pag. 681. (Vezi în acest sens, Aubry et Rau, IV § 303, pag. 134, text și note 31, ed. a 5-a; Arntz, IV, 1356; Thiry, IV, 164, p. 151; Laurent, XVII, 59 și 175 precum și tom. XXVI, 504; Demolombe, XXV, 320 și 577; T. Hue, VII, 246, pag. 329 și XI, 172, pag. 227, 228; Baudry et Barde, *Oblig.*, II, 969; Larombière, *Idem*, II, art. 1175, No. 5 și art. 1186, No. 5; Baudry et Wahl, *Prêt*, 766, 767; Guillouard, *Idem*, 106; Troplong, *Idem*, No. 261, pag. 202 și No. 431, pag. 376, 377; P. Pont, *Petits contrats*, I, 180, pag. 79, 80; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, III, art. 1174, No. 18; art. 1185, No. 14 urm. și tom. IV, art. 1901, Nr. 6 urm., etc.; C. Besançon, D. P. 64, 2, 180; Sirey, 65, 2, 45; Trib. St. Godens, D. P. 1905, 5, 28; C. Paris, D. P. 1913, 2, 126, etc.).

«Rămâne la cuviințioasa hotărâre a judecătoriei, zice art. 1215 din codul Calimach (1904, în fine C. austriac), vremea pentru împlinirea tocmelei, când îndatoritul a făgăduit că o va împlini atunci când va putea și se va îndămâna și când nu-i-se va întâmpla vreo împedicare». (Cpr. art. 1128 § 2. c. spaniol, art. 1827 c. italian, art. 567 din legea bulgară asupra obligațiilor și contractelor dela 1892, art. 271, 608, 609 c. german, etc.).

Împrumutul contractat cu sarcina de a plăti suma sau lucrul împrumutat atunci când debitorul va voi sau când îi va conveni, cum *voluerit*, ar trebui să fie nul după rigoarea principiilor,

pentru că atârână do voința debitorului de a voi sau a nu voi (art. 1010 c. civil).

De cele mai multe ori va rezultă însă din natura convenției că acești termeni echivalează cu ani când debitorul va putea. (Cpr. Arntz, IV, 1356).

În asemenea caz, debitorul neputând însă fi obligat la plată, pentru că ei și-a rezervat dreptul de a face plata în tot timpul vieții sale, obligația va exista, după moartea lui, în persoana moștenitorilor să. (Vezi în acest sens, Laurent, XVII, 176; Demolombe, XXV, 319, 575; Larombière, *Oblig.*, II, art. 1174, No. 4; Baudry et Barde, *Idem*, II, 970; Aubry et Rau, *loco supra cit.*, Bufnoir, *Théorie de la condition*, pag. 120, etc). Vezi Tom. VI al Coment, noastre, pag. 112, 113, etc.

«Dacă vremea împlinirii tocmelei s'a lăsat la bunavoință a îndatoritului, zice art. 1214 din codul Calimach (904 c. austriac), trebuie ori să se aștepte până la moartea lui, și atunci să se ceară ca să împlinească moștenitorii lui tocmeala, sau dacă îndatorirea este personalinică și nu trece la moștenitori, trebuie judecătoria să hotărească, după cuviință, o vreme îndestulă spre împlinirea ei».

Jurisconsulții romani nu erau de acord asupra convențiunei prin care debitorul se obligase a plăti *cum voluerit*. Unii voiau, în adevăr, ca asemenea convenție să fie nulă: *quidam inutilem esse stipulationem aiunt* (L. 46 § 2, Dif., *De verb oblig.*, 45, 1), soluție admisă de Pothier (*Oblig.*, II, 47), iar alții voiau ca stipulația să fie executată de moștenitori, dacă autorul ei manifestase în acest sens voința sa, înainte de a muri: *alii ita inutilem, si autequam constituom moriens, quod verum est* (L. 46 § 2, Dig. *loco supra cit.*). Duranton (XI, 27) a reproduș distincția romană și în dreptul actual, însă părerea sa a rămas izolată. Vezi asupra dreptului roman, Molitor, *Oblig. en droit romain*, I, 144, pag. 185 urm. *Cours de droit romain approfondi, professé à l'Université de Gand*).

S'a decis, cu drept cuvânt, că obligația luată de un debitor de a-și plăti o datorie prin fracțiuni sau în întregime, atunci când îi va conveni, trebuie să fie asimilată obligației de a plăti când va putea, iar nu când va voi; de unde rezultă că, în asemenea caz, plata devine obligatorie îndată ce se stabilește că debitorul are mijloace suficiente, (Cas. Austr., Viena, Sirey, 96. 4. 17).

Iași.

D. ALEXANDRESCO

A apărut: **No. 4-5, Biblioteca Marilor Procese**, care cuprinde pledoariile marelui dispărut **Barbu Delavrancea** în afacerile: Socolescu și Carageale-Caion, precedate de două portrete literare, unul al lui Delavrancea, datorit cunoscutului nostru critic Eugen Lovinescu, și altul al lui Carageale, datorit avocatului și publicist. Mihail Mora. Prețul 100 lei.

Abonamentul anual costă: 800 lei p. Autorități, Case de Comerț particulari; 600 lei p. avocați și 400 pentru magistrați